

تحلیل روند اخبار بین‌المللی پیش از بیداری اسلامی^۱

حسینعلی افخمی*

محسن سلسله**

چکیده

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند که همچنان اخبار جهان غرب، سهم زیادی را در اخبار بین‌المللی دارند. رسانه‌های غربی، جهان اسلام را منفی نشان داده‌اند و رسانه‌های جهان اسلام نیز جهان اسلام را منفی نشان داده‌اند، در شبکه بی‌بی‌سی، اخبار کشورهای اسلامی، رتبه سوم را در میان اخبار سایر مناطق جهان داشته و عمدتاً با چارچوب خنثی و منفی ارائه شده‌اند. در شبکه سی‌ان‌ان، اخبار کشورهای اسلامی، رتبه دوم را در میان اخبار سایر مناطق جهان داشته و عمدتاً با چارچوب خنثی و منفی ارائه شده‌اند. در شبکه پرس، اخبار کشورهای اسلامی، رتبه دوم را در میان سایر مناطق جهان داشته و عمدتاً با چارچوب خنثی و منفی ارائه شده‌اند. در شبکه الجزیره، اخبار کشورهای اسلامی، رتبه سوم را در میان سایر مناطق جهان داشته و عمدتاً با چارچوب خنثی و منفی ارائه شده‌اند. در شبکه راشا، اخبار کشورهای اسلامی، رتبه سوم را در میان سایر مناطق جهان داشته و عمدتاً با چارچوب خنثی و منفی ارائه شده‌اند. در شبکه نیل، اخبار کشورهای اسلامی، رتبه اول را در میان سایر مناطق جهان داشته و عمدتاً با چارچوب خنثی و منفی ارائه شده‌اند.

واژگان کلیدی

پوشش خبری، بیداری اسلامی، برجسته‌سازی، انحراف، اهمیت اجتماعی، کشورهای اسلامی، جهان، تلویزیون

hafkhami@yahoo.co.uk

Mohsen.selseleh@yahoo.com

* استادیار گروه ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی

** دکتری علوم ارتباطات از دانشگاه علامه طباطبایی

مقدمه

مردم به اخبار علاقه دارند. ما دوست داریم که بدانیم که چه چیزی در جاهای دوردست یا در همسایگی ما در حال رخ دادن است. هارولد لاسول این موضوع را «کارکرد نظارتی» رسانه‌های جمعی نامیده است (Lasswell, 1960, p.118). در بیشتر جوامع، روزنامه‌نگاران این وظیفه را انجام می‌دهند و به‌عنوان پیمایشگران حرفه‌ای مورد تأیید اجتماع این کار را برای بقیه اجرا می‌کنند. وجود رسانه‌های جمعی، تا حد زیادی به‌وسیله این کارکرد نظارتی توجیه می‌شود. جامعه‌شناسان رسانه‌ها، گزارشگری خبری را بازتاب آئینه‌وار واقعیت‌ها نمی‌دانند بلکه از عمل روزنامه‌نگاری به‌عنوان تولید خبر یاد می‌کنند. محتوای خبر، محصول یا نتیجه رویه‌های حرفه‌ای، اعمال و ارزش‌های خبرنگار است (رایف، لیس و فیکو، ۱۳۸۱، ص ۱۱).

از سویی دیگر، تلویزیون فراگیرترین رسانه پنج دهه اخیر است. تلویزیون در هر کشور «رسانه جریان اصلی» شمرده می‌شود و اغلب یا وابسته به دولت‌ها و یا در اختیار شرکت‌های بزرگ قطب‌های سیاسی و اقتصادی کشورها هستند. دهه ۱۹۸۰، شاهد گسترش بی‌سابقه مقیاس و دامنه رسانه‌های الکترونیک ارتباطات و نوآوری‌هایی نظیر ماهواره‌های پخش مستقیم تلویزیونی بود. این امر توانایی پخش پیام‌ها را در سطحی گسترده و بی‌سابقه امکان‌پذیر ساخته و یک مرحله جدید در تاریخ جهانی ارتباطات را پدید آورده است.

در عصر حاضر، اگرچه پیام‌های متنوع‌تری در سطوحی گسترده‌تر امکان پخش یافته‌اند، این واقعیت همچنان معتبر است که هنوز پیام‌های اصلی و پر قدرت از آن نظام جهانی سرمایه‌داری است. بی. اچ. بگدیکیان در سال ۱۹۸۹، کسانی را که کنترل این نظام را در اختیار دارند، «اربابان دهکده جهانی» نامیده است. آنان تولیدات خود را به همه جهان عرضه می‌کنند. بگدیکیان معتقد است که به موازات تلاش بازیگران برای کنترل کامل، تولید، تحویل و بازاریابی کالاهای فرهنگی ایدئولوژیک نظام سرمایه‌داری، مرزهای ملی به‌طور فزاینده‌ای معنای خود را از دست می‌دهند (Bagdikian, 1980, p.15).

در سال ۱۹۸۳، بگدیکیان تخمینی زده بود که حدود پنجاه شرکت بازار صنایع رسانه‌ای آمریکا را در اختیار خود دارند. او می‌نویسد که این رقم به حدود دوازده

شرکت تنزل یافته است. او می‌گوید مردان و زنانی که این شرکت‌ها را اداره می‌کنند، نوعی «وزارت خصوصی اطلاعات و فرهنگ» را پدید آورده‌اند و می‌توانند علایق مردم آمریکا را تحت تأثیر قرار دهند. ادوارد هرمن و نوام چامسکی با تعمیم این مطلب، تمرکز مالکیت رسانه‌ها و ماهیت آن را، یکی از عناصر اصلی الگوی تبلیغی خود می‌دانند و بر این عقیده‌اند که گستره‌ای از صافی‌های سیاسی، اقتصادی و سازمانی، بر نحوهٔ خبررسانی رویدادهای بین‌المللی در آمریکا، اثر محدودکننده‌ای می‌گذارد (ویلیامز، ۱۳۸۶، ص ۹۷).

در اینجا توجه به رقابت رسانه‌های منطقه‌ای، برون‌مرزی و جهانی در عرصهٔ منطقهٔ خاورمیانه و به‌ویژه کشور ایران در دههٔ آخر قرن بیستم، دارای اهمیت بسیار است. انقلاب در فناوری اطلاعات و ارتباطات به تغییرات گسترده و وسیعی در رسانه‌های منطقهٔ خاورمیانه و به‌ویژه ایران منجر شد. رسانه‌های کشورهای عربی و ایران، برای استفاده مؤثر از فرصت‌های پدیدآمده در اثر این انقلاب، تجهیزات موجود خود را ارتقا دادند و به‌این‌ترتیب، شبکه‌های ماهواره‌ای، روزنامه‌ها و مجله‌های برخط و وب‌گاه‌های خبری این کشورها شروع به پخش برنامه کردند. از طریق ایجاد شبکه‌های خبری انگلیسی‌زبان نظیر پرس تی‌وی، الجزیره انگلیسی و نیل تی‌وی بین‌المللی، کشورهای ایران، قطر و مصر می‌کوشند در سیاست‌های منطقه‌ای و شاید بین‌المللی اثر بگذارند. از سویی دیگر، امروزه پس از یازده سپتامبر، رسانه‌های غربی و به‌ویژه آمریکا روی اجزای منفی جهان اسلام و به‌طور خاصی ایران متمرکز شده‌اند. سوال اصلی تحقیق، عبارت است از این که آیا بازتاب خبرهای کشورهای اسلامی و جهان در شبکه‌های تلویزیونی پرس تی‌وی، نیل تی‌وی اینترنت‌نشال، الجزیره انگلیسی، سی‌ان‌ان اینترنت‌نشال، بی‌بی‌سی ورلد نیوز و راشا تودی پیش از وقوع تحولات مربوط به بیداری اسلامی در منطقهٔ خاورمیانه (جامعهٔ آماری شامل شش ماه (از ۳۰ می ۲۰۱۰ تا ۹ نوامبر ۲۰۱۰) بوده است و بیداری اسلامی لازم به توجه است که در ۱۸ دسامبر ۲۰۱۰ (یعنی یک ماه و نه روز، پس از پایان جامعهٔ آماری) با قیام در تونس آغاز شد و به لیبی، مصر، یمن، بحرین، اردن، کویت و... سرایت کرد)، با یکدیگر چه شباهت‌ها و تفاوت‌های معناداری از نظر ارزش‌های خبری، عناصر خبری، سبک تنظیم خبر، و جهت‌گیری دارند؟ و فرضیه

اصلی تحقیق عبارت است از اینکه برجستگی آیت‌های خبری بر اساس انحراف و اهمیت اجتماعی آن‌هاست. با توجه به اینکه سه شبکه تلویزیونی نخست مربوط به کشورهای اسلامی هستند و سه شبکه دیگر از رسانه‌های غربی هستند، بررسی این موضوع که «چه اخباری و چگونه» از کشورهای اسلامی و جهان در این شبکه‌ها پیش از بیداری اسلامی، بازتاب یافته است می‌تواند با توجه به دیدگاه متفاوت و منافع متفاوت این شبکه‌های تلویزیونی به نتایج جالب توجهی بینجامد.

۱. پیشینه تحقیق

آنابل سربرنی - محمدی و همکاران او در تحقیقی که در سال ۱۹۷۳، با استفاده از روش تحلیل محتوا و نظریه برجسته‌سازی انجام دادند نشان دادند که یک جریان یک سوویه، از کشورهای غربی (آمریکا و اروپای غربی) به بقیه جهان وجود دارد، معیارهای انتخاب خبر در جریان بین‌المللی خبر، تقریباً جهانی شده است، در تمامی رسانه‌های ملی و داخلی بر رویدادهای منطقه‌ای و عاملان آن، تأکید می‌شود، اخبار مناطق داغ یا بحران پس از خبرهای منطقه‌ای و اخبار مربوط به ایالات متحده و اروپای غربی، سومین مطلب مهم در جریان اخبار بین‌المللی هستند (Serberney-Mohammadi, et al., 1984, pp.134-138).

گلدینگ و الویت در پژوهش خود در سال ۱۹۷۹، در خصوص شبکه‌های خبری تلویزیونی سوئد، ایرلند و نیجریه با استفاده از پیمایش و تحلیل محتوا نشان دادند که در همه این کشورها مداخله و کنترل حکومت، اگرچه کم‌اهمیت به نظر می‌رسد، اما نظیر عوامل روزنامه‌نگاری و ارزش‌های ناشی از این شغل، از طریق تحریف یا بزرگ‌نمایی ارزش‌های خبری اعمال می‌شود (Cohen & Bantz, 1990, p.43).

آکیبا ای. کوهن، هانا ادونی و چالز آر. بتتر در تحقیق خود در سال ۱۹۹۰ در خصوص چالش‌های اجتماعی و پوشش اخبار تلویزیونی در پنج کشور (ایالات متحده آمریکا، انگلستان، آلمان غربی، آفریقای جنوبی و اسرائیل) با استفاده از روش تحلیل محتوا و نظریه برجسته‌سازی نشان دادند که آیت‌های دارای چالش اجتماعی در مقایسه با سایر آیت‌های بدون چالش، در پخش اخبار جایگاه بالاتری

داشتند (Cohen & Bantz, 1990, p.87). پاملاجی شومیکر و آکیبا کوهن، در تحقیق خود (۲۰۰۶)، در خصوص اخبار تلویزیون و برنامه‌های خبری رادیویی در ده کشور جهان با استفاده از روش‌های تحلیل محتوا و پیمایش و با استفاده از ارزش‌های خبری (انحراف و اهمیت اجتماعی) نشان دادند که اخبار و ارزش‌های خبری از بعد نظری با یکدیگر متفاوت هستند و اینکه مردم با روزنامه‌ها و شبکه‌های تلویزیونی خود، در خصوص اخباری که با بیشترین برجستگی پوشش داده می‌شوند، موافق نیستند. تحقیق آن‌ها در خصوص برنامه‌های خبری تلویزیونی نشان داد که ارزش‌های خبری (اهمیت و انحراف اجتماعی) درصد بسیار پایینی از برجستگی مطلب خبری را تبیین می‌کنند و خبر یک محصول اجتماعی است که در واقع، خروجی رویه‌های روزنامه‌نگاری است (Shoemaker & Cohen, 2006, p.337).

جی وی ویلانیلام در تحقیق خود با عنوان گزارش یک انقلاب (انقلاب اسلامی ایران) در سال ۱۹۸۹، با استفاده از روش تحلیل محتوا و نظریه برجسته‌سازی، اثر سیاست خارجی آمریکا و هندوستان را در انتخاب اخبار خارجی بررسی و تأیید کرده است (Vilani, 1989, pp.73-85).

شهرزاد ثابت سعیدی در تحقیق خود (۱۳۸۷) با عنوان پوشش خبری دستگیری ۱۵ ملوان انگلیسی در شبکه‌های تلویزیونی سی‌ان‌ان، بی‌بی‌سی، العالم و شبکه یک تلویزیون ایران با استفاده از تحلیل محتوای کیفی نشان داد که رسانه‌های ایران، سعی در ساختن تصویر کشوری متجاوز، استعمارگر و خشونت‌طلب از انگلیس داشتند و رسانه‌های غربی نیز سعی در ساختن تصویر کشور خشونت‌طلب و ناقض قوانین بین‌المللی از ایران داشتند (ثابت سعیدی، ۱۳۸۷، ص ۱۸۵). جان لنت، چهار عامل را بر پوشش جریان بین‌المللی خبر در آمریکا مؤثر دانسته است: دیپلماسی بین‌المللی، بحران‌ها، سیاست‌های سانسور و تصویرسازی از سایر کشورها و نمایندگان خبری رسانه‌های جمعی در خارج از آمریکا (Lent, 1977, pp.46-51).

۲. ادبیات نظری تحقیق

۲-۱. انحراف و اهمیت اجتماعی

می‌توان انحراف را به‌عنوان یک ویژگی مردم، ایده‌ها یا رویدادها تعریف کنیم که آن‌ها را از دیگران در حوزه، اجتماع یا همسایگی خود و غیره، متمایز می‌کند. انحراف ممکن است مثبت یا منفی باشد، اما انحراف بیشتر یک تصویر منفی دارد.

از دیدگاه شومیکر و کوهن، انحراف شامل سه وجه است: وجه اول، انحراف هنجاری به شکستن قوانین و هنجارها برمی‌گردد؛ برای مثال، مجریان منحرف هستند و همچنین، زنانی که از معیارهای فرهنگی لباس پوشیدن در فرهنگ خود تبعیت نمی‌کنند (Wells, 1978, p.15).

وجه دوم، انحراف تغییر اجتماعی، منظور رویدادهایی است که در آن‌ها مردم وضع موجود نظام‌های اجتماعی را به چالش می‌گیرند، نظیر انقلاب، شورش، جنگ داخلی و تظاهر است (Shomaker and Cohen, 2006, p.13).

وجه سوم، انحراف آماری است که در خصوص مواردی به کار می‌رود که در آن‌ها یک ایده، شخص یا رویداد از متوسط عجیب، غیرعادی یا تازه بودن بسیار متفاوت است. رویدادهای مربوط به سقوط هواپیماها دارای انحراف آماری است؛ زیرا بیشتر هواپیماها سقوط نمی‌کنند. شخصی که در یک امتحان خیلی بالا یا خیلی پایین می‌گیرد، از نظر آماری، منحرف است؛ زیرا امتیاز وی خیلی از میانگین دور است. تصادف‌های وسائل نقلیه، باران زیاد در یک منطقه بیابانی، یک نقاشی گران‌قیمت جامانده در یک مترو، که به صاحبش برگردانده شود و پیرترین شخص در جهان، همگی مثال‌هایی از انحراف آماری هستند (Shomaker and Cohen, 2006, p.14).

انحراف، مقدار زیادی از اخبار را مشخص می‌کند. واضح است که مقیاس مهم دیگری نیز وجود دارد. همان‌طور که مردم در زندگی خود، به برخی چیزها توجه می‌کنند و به چیزهای دیگری توجه نمی‌کنند، گرایش برای توجه به چیزهایی که بر زندگی آن‌ها، خواه در سطح فردی یا سطح همگانی اثر می‌گذارد، وجود دارد. «کاری»، رویدادهایی را که باید تحلیل شوند و به‌عنوان نشانه به خاطر سپرده شوند، دارای اهمیت اجتماعی دانسته است، نظیر نشانه رسمی ویژه یک تمدن یا خطرهایی که ما با

آن‌ها روبه‌رو هستیم یا شکوهی که ما یک زمانی داشته‌ایم، رویدادهای فرهنگی، رویدادهایی نظیر تعطیلی یک موزه، افزایش یا کاهش تورم، کاهش ارزش پول رایج، جنگ، حملات تروریستی، داروی جدید ایدز، بستن یک روزنامه، شروع یک شبکه کابلی و مرگ افراد برجسته را در بر می‌گیرد (Shomaker and Cohen, 2006, p.14).

اهمیت اجتماعی شامل چهار وجه است:

وجه اول، اهمیت سیاسی مربوط به رویدادهایی است که محتوای آن‌ها دارای ظرفیت سیاسی است و یا روی رابطه میان مردم و حکومت یا بین حکومت‌ها اثر داشته باشد. اهمیت سیاسی محدود به موضوعات ملی یا بین‌المللی نیست بلکه می‌تواند از رویدادهای محلی ناشی شود (Shomaker and Cohen, 2006, p.14).

وجه دوم، اهمیت اقتصادی مربوط به رویدادهایی است که محتوای آن‌ها دارای ظرفیت اقتصادی یا اثر عملی روی مبادله کالاها و خدمات دارد، شامل نظام پولی، تجارت، تعرفه‌ها، کار، حمل و نقل، بازار شغل، منابع طبیعی و امور زیربنایی است. وجه سوم، اهمیت فرهنگی به‌عنوان اندازه‌ای که محتوای یک آیتم خبری اثر بالقوه یا عملی روی رسوم یک نظام اجتماعی، مؤسسات و هنجارها دارد، تعریف شده است؛ برای مثال، افزایش پیروان یک دین، افتتاح یک موزه ملی، بازگشایی یک کتابخانه یا تالار موسیقی. وجه چهارم، اهمیت اجتماعی به آیتم‌های خبری که مربوط به خوبی (سعادت) همگانی است، اطلاق می‌شود؛ برای مثال، کشف یک داروی جدید، اثرهای درازمدت یک نشت نفتی، تصادف‌های ترافیکی جمعی. بر اساس این تعاریف، یک آیتم خبری که در هر چهار مقیاس اهمیت اجتماعی رتبه بسیار بالا می‌گیرد، باید پوشش خبری بیشتری نسبت به یک آیتم خبری که شدت پایین دارد، دریافت کند. شومیکر و راجرز معتقدند که انحراف و اهمیت اجتماعی پیش‌بینی‌کننده‌های ارزش خبری یک رویداد خبری هستند و موقعی که یک رویداد در هر دوی آن‌ها، ارزش‌های بزرگی داشته باشد، به یک سطح تشدیدشده از ارزش خبری می‌رسد. موقعی که یک رویداد هم انحراف و هم اهمیت اجتماعی زیادی دارد، ارزش خبری آن بالاترین است؛ درست مثل خبر مرکز تجارت جهانی. اگرچه موقعی که شدت انحراف بالاست و شدت اهمیت اجتماعی پایین است، هنوز ارزش خبری بالاست؛ درست مثل قضیه مرگ

شاهزاده دایانا. از سوی دیگر، موقعی که انحراف از شدت کمی برخوردار است، ارزش خبری پایین تر است، اما رویداد ممکن است به دلیل اهمیت اجتماعی بالا، تا حد معتدل ارزش خبری داشته باشد، درست مثل موقعی که قانون گذاران، بودجه ملی را تصویب می کنند. این رویداد برای کشور مهم است، اما تصویب بودجه، یک فعالیت عادی حکومت است، لذا انحراف آن، پایین است. سرانجام، موقعی که رویداد، هم اهمیت اجتماعی و هم انحراف پایینی دارد، در این صورت کمترین ارزش خبری را دارد و بیشتر این رویدادها از دروازه اخبار عبور نمی کنند تا یک مطلب خبری شوند (Shomaker, Danielian and Brelinger, 1991, p.783).

۲-۲. جریان بین المللی اخبار

یکی از الگوهای برجسته جریان بین المللی اخبار، الگوی مرکز- پیرامون است که در کار یوهان گالتونگ، تحلیل نظریه ساختاری امپریالیسم ارائه شده است، در اینجا جهان به دو قسمت تقسیم می شود: مرکز یا جوامع مسلط و پیرامون. او این ساختار نظری را به تعاملات فرهنگی و ارتباطی وابسته می کند و آن را به عنوان عامل اصلی نابرابری ملل و تقسیم تقویت شده به وسیله «شبکه های فئودالی ارتباطات بین الملل» که در اختیار ملل مرکز هستند، معرفی کرده است (Mowlana, 1986, p.8).

مطابق این نظریه، میزان تبادل خبرها میان ملل «مرکز» و «پیرامون» و میزان تبادل خبرها بین خود ملل مرکز با یکدیگر تفاوت بسیار زیادی دارد. خبرهای ملل مرکز، سهم بیشتری از رویدادهای خارجی را در رسانه های ملل پیرامون دارند. تقریباً جریان خبر در میان ملل پیرامون بسیار ناچیز است و یا اصلاً وجود ندارد (کیا، ۱۳۸۰، ص ۴۰).

۲-۳. جهان سوم و نظم نوین جهانی اطلاعات و ارتباطات

از اواخر دهه ۱۹۶۰، به دنبال گسترش جنبش های استعمارزدایی و استقلال طلبی در سرزمین های آسیایی و آفریقایی و آمریکایی لاتین و تحت دگرگونی های بنیادین داخلی برخی از کشورهای مترقی و انقلاب جهان سوم و همبستگی های فزاینده آنها، آگاهی های عمیق تر و وسیع تری درباره میراث فرهنگی و ارتباطی استعمار قدیم غربی و شیوه های جدید سلطه جویی آن در دنیا پدید آمدند (معمدنژاد، ۱۳۸۹، ص ۴۲۷).

گزارش نهایی کمیسیون بین‌المللی یونسکو، برای مطالعه درباره مسائل ارتباطات - که در جریان کوشش‌های جدید کشورهای جهان سوم، برای مقابله با عدم تعادل بین‌المللی اطلاعات و نابرابری جهانی ارتباطات، به توصیه کنفرانس عمومی یونسکو، به ریاست «شن مک‌براید» در دسامبر ۱۹۷۷ در پاریس تشکیل شد - از «آگاهی‌یابی به آرمان‌های ممالک در حال توسعه برای برقراری یک نظم نوین جهانی عادلانه‌تر و مؤثرتر اطلاعات و ارتباطات»، سخن گفته شده است. در این اعلامیه بر «ضرورت به گوش رساندن صدای خلق‌های ستمدیده...»، «تصحیح نابرابری‌های موجود در جریان اطلاعات به طرف یا از طرف کشورهای در حال توسعه و نیز بین این ممالک...» مورد توصیه قرار گرفته است (معتدناژاد، ۱۳۸۹، صص ۴۵۴-۴۵۵).

۲-۴. نظریه برجسته‌سازی

برجسته‌سازی یکی از شیوه‌هایی است که از طریق آن رسانه‌های جمعی می‌توانند بر عامه تأثیر بگذارند. برجسته‌سازی یعنی این اندیشه که رسانه‌های خبری با ارائه خبرها، موضوعاتی را که عامه راجع به آن‌ها فکر می‌کنند، تعیین می‌کنند (سورین و تانکاردر، ۱۳۸۱، ص ۳۵۳). این اصطلاح را نخست مک‌کامبز و شاو در سال ۱۹۷۲ به کار برده‌اند تا پدیده‌ای را که سال‌ها بود در جریان مبارزات انتخاباتی شناخته شده بود و مورد مطالعه قرار گرفته بود، شرح دهند. لازارسفلد و همکاران او در سال ۱۹۴۲، از آن به‌عنوان قدرت موضوع‌های استراتژیک نام می‌برند (مک‌کویل، ۱۳۸۲، صص ۳۸۷-۳۸۸). در سال ۱۹۶۱، مک‌کویل و ترنمان اشاره کرده‌اند: «شواهد موجود قویاً بر این موضوع دلالت دارد که مردم درباره آنچه به آن‌ها گفته می‌شود، فکر می‌کنند، اما در هیچ سطحی مردم آن‌طور که به آن‌ها گفته شده فکر نمی‌کنند» (مک‌کویل، ۱۳۸۲، ص ۳۸۸). راجرز و دیرینگ، برجسته‌سازی را چنین تعریف کرده‌اند: «فراگردی که به‌واسطه آن رسانه‌های جمعی، اهمیت نسبی موضوعات و تأثیرات گوناگون را به مخاطب منتقل می‌کنند (ویندال و دیگران، ۱۳۷۶، ص ۳۵۳). الگوی فرایند برجسته‌سازی متشکل از سه قسمت عمده است: ۱. اولویت رسانه، که اولویت عموم را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ ۲.

اولویت عموم که ممکن است، اولویت سیاست را تحت تأثیر قرار دهد؛ ۳. اولویت سیاست (دیرینگ و راجرز، ۱۳۸۵، ص ۴۵).

۲-۵. اسلام رسانه‌ها

مقصود از اسلام رسانه‌ها دو چیز است: اول، اسلام یا بهتر بگوییم تصویری است که در غرب عموماً دربارهٔ اسلام و در آمریکا خصوصاً وجود دارد؛ دوم، کاربرد این تصویر در غرب عموماً و در آمریکا خصوصاً (سعید، ۱۳۷۹، ص ۷۴). «اصول فلسفه حق هگل» به ملت‌های تمدن، حق داده است کسانی را که از نظر نهادی عقب‌مانده‌ترند، بربر و وحشی بخوانند. ادوارد سعید، به این اروپاگرایی هگل، به‌عنوان بنیانی برای فلسفهٔ گفتمان‌های شرق‌شناسی جدید اشاره کرده است (سعید، ۱۳۸۲، صص ۲۵۸-۲۵۹). محققانی چون ادوارد سعید، ضیاء‌الدین سردار، کا. اچ کریم و دی. لیتل نشان می‌دهند که شرق‌شناسی ایدئولوژی مسلط غرب با جهان اسلام است. شرق‌شناسی، روایتی واقع‌نما را به کار می‌گیرد که در آن، واقعیت متفاوت اجتماعی و فرهنگی از شرق بدیهی انگاشته می‌شود، واقعیتی که متفاوت از همتای غربی آن است. این روایت با تلاش شرق‌شناسان کشف گردید و «درست» بودن آن بدیهی انگاشته می‌شود (ایزدی و سقایی بی‌ریا، ۱۳۸۷، ص ۱۰۱).

۲-۶. دیپلماسی فرهنگی

فرانک نینکوویچ، دیپلماسی فرهنگی را تلاش برای ارتقای سطح ارتباطات و تعامل میان ملل جهان با هدف طراحی و بنیاد نهادن تفاهم‌نامه‌ها و توافقاتی بر اساس ارزش‌های مشترک می‌داند، درحالی‌که بنا به تعریف کیفورد مالون، دیپلماسی فرهنگی عبارت است از معماری یک بزرگراه دوطرفه به‌منظور ایجاد شبکه‌هایی برای معرفی تصویر واقعی و ارزش‌های یک ملت و درعین‌حال، تلاش برای دریافت درست تصاویر واقعی از سایر ملت‌ها و فهم ارزش‌های آن‌ها. می‌توان نتیجه گرفت که دیپلماسی فرهنگی روایت داستان یک تمدن برای صاحبان سایر تمدن‌ها با استفاده از ابزارهایی از جنس همان تمدن است. به‌عبارت دیگر، دیپلماسی فرهنگی، آنگاه معنا و مفهوم واقعی خود را پیدا می‌کند که کشورها برای انتقال غنای نهفته در فرهنگ و تمدن خود با استفاده از

سازوکارها و ابزارهایی از همان جنس به معرفی و انتقال آن به سایر ملل می‌پردازند و آن را در سیاست خارجی خود لحاظ می‌کنند (حسن‌خانی، ۱۳۸۴، ص ۱۳۷).

۳. روش‌شناسی

این پژوهش، با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام گرفته است. تحلیل محتوا، قرار دادن منظم و قاعده‌مند محتوای ارتباطات در مقولات خاص بر اساس قواعد و تحلیل روابط بین آن مقولات با استفاده از روش‌های آماری است. تعریف برلسون از تحلیل محتوا که زیاد هم به آن استناد می‌شود، عبارت است از: تحلیل محتوا را «روشی برای توصیف عینی، کمی و قاعده‌مند محتوای آشکار ارتباطات» (رایف و همکاران، ۱۳۸۱، ص ۲۳). در این تحقیق، پژوهشگر برای نمونه‌گیری، از یکی از انواع نمونه‌گیری تصادفی نظام‌مند، به نام هفته‌های متناوب یا مرکب استفاده کرده است. به این ترتیب که از هر هفته چارچوب نمونه‌گیری، به ترتیب یک روز انتخاب می‌شود، مثلاً از هفته اول روز شنبه، از هفته دوم روز یکشنبه، از هفته سوم روز دوشنبه و تا آخر. در این روش با توجه به حجم جامعه آماری ممکن است یک یا چند هفته در حجم نمونه قرار گیرد (Hansen & others, 1998, p.93). به این ترتیب، از جامعه آماری شش ماهه، ۲۴ روز آماری انتخاب شد. بنا به موضوع و هدف تحقیق، واحد تحقیق در این پژوهش، کلیت هر مطلب یا مقوله خبری است؛ بنابراین، کلیه ابعاد و وجوه هر خبر مانند موضوع خبر، محل رویداد، عناصر خبری، ارزش‌های خبری، جهت‌گیری تنظیم خبر، ماهیت خبر، شکل خبر، میزان خبر (بر حسب ثانیه)، برجستگی، انحراف و اهمیت اجتماعی بررسی خواهد شد. واحد تحلیل، خبر است. واحد زمینه‌ای، کل بخش خبری یک شب است و واحد کدگذاری یا ثبت هر جمله است. دستورالعمل کدگذاری تحقیق با توجه به مبانی نظری تحقیق و دیدگاه سه استاد علوم ارتباطات تهیه گردید. به منظور ارزیابی پایایی دستورالعمل کدگذاری، ۱۰ درصد محتوا (۲۱۶ مطلب خبری) به‌طور تصادفی انتخاب شد و توسط هر سه کدگذار، کدگذاری گردید و ضریب پایایی تحقیق برای متغیرهای اصلی تحقیق (عنصر خبری، ارزش خبری، شکل خبر، ماهیت خبر، جهت‌گیری خبر، انحراف آماری، انحراف هنجاری، انحراف تغییر اجتماعی، اهمیت سیاسی، اهمیت

اقتصادی، اهمیت فرهنگی) محاسبه گردید. در کلیه متغیرهای اصلی، ضریب اسکات بیش از ۷۰ درصد به دست آمد. لذا می‌توان به دستاوردهای تحقیق اطمینان کرد.

۴. یافته‌های تحقیق

در این بخش، نتایج تحقیق با توجه به سؤال‌ها و فرضیه تحقیق مطرح می‌شود و پس از ذکر نتایج تحقیق به بحث و نتیجه‌گیری در این خصوص خواهیم پرداخت.

جدول ۱. بررسی رابطه میان عناصر خبری و شبکه‌های تلویزیونی

عناصر / شبکه	بی‌بی‌سی	سی‌ان‌ان	راشا	الجزیره	نیل	پرس	جمع
که	فراوانی	۱۱۰	۱۱۶	۱۳۸	۱۴۲	۲۰۷	۱۲۱۴
	درصد سطری	۹/۰۶	۹/۵۵	۱۱/۳۶	۱۱/۷۰	۱۷/۰۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۴۴/۷۱	۴۹/۱۵	۴۸/۴۲	۵۰/۳۵	۶۵/۰۶	۵۶/۱۵
کجا	فراوانی	۲۵	۱۲	۲۰	۱۸	۲۱	۱۲۵
	درصد سطری	۲۰	۹/۶	۱۶	۱۴/۴	۱۶/۸	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۰/۱۶	۵/۰۸	۷/۰۱	۶/۴۰	۳/۷۷	۵/۷۸
کی	فراوانی	۲	۵	۶	۷	۸	۳۴
	درصد سطری	۵/۸۸	۱۴/۷۱	۱۷/۶۴	۲۰/۵۸	۲۳/۵۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۰/۸۱	۲/۱۱	۲/۱	۲/۴۸	۰/۷۸	۱/۵۷
چه	فراوانی	۸۹	۸۴	۹۸	۱۰۷	۸۵	۶۸۵
	درصد سطری	۱۳	۱۲/۲۶	۱۴/۳۰	۱۵/۶۲	۱۲/۴	۱۰۰
	درصد ستونی	۳۶/۱۸	۳۵/۶۰	۳۴/۴۰	۳۷/۹۴	۲۸/۸۳	۳۱/۷۰
چرا	فراوانی	۳	۳	۹	۳	۵	۲۵
	درصد سطری	۱۲	۱۲	۳۶	۱۲	۲۰	۱۰۰
	درصد ستونی	۱/۲۲	۱/۲۷	۳/۱۵	۱/۰۶	۰/۲۶	۱/۱۵
چگونه	فراوانی	۱۷	۱۶	۱۴	۵	۱۷	۷۹
	درصد سطری	۲۱/۵۲	۲۰/۲۵	۱۷/۷۲	۶/۳۳	۱۲/۶۶	۱۰۰
	درصد ستونی	۶/۹۱	۶/۷۸	۴/۹۱	۱/۷۷	۱/۲۹	۳/۶۵
جمع	۲۴۶	۲۳۶	۲۸۵	۲۸۲	۷۷۰	۳۴۳	۲۱۶۲
درصد سطری	۱۱/۴	۱۰/۹	۱۳/۲	۱۳	۳۵/۶	۱۵/۹	۱۰۰
درصد ستونی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۰۸/۲۶۴	۲۵	۰/۰۰۰

با توجه به مقدار کای اسکوتر برابر با ۱۰۸/۲۶۴ و درجه آزادی برابر با ۲۵ و sig برابر صفر، با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت که بین شبکه‌های تلویزیونی مورد بررسی و عناصر خبری رابطه معناداری وجود دارد. از نظر عنصر خبری که، شبکه نیل با ۴۱/۲۷ درصد (۵۰۱ آیتم خبری) بیشترین نسبت و شبکه بی‌بی‌سی با ۹/۰۶ درصد (۱۱۰ آیتم خبری) کمترین نسبت را داشته است. از نظر عنصر خبری «کجا»، شبکه نیل با ۲۳/۲ درصد (۲۹ آیتم خبری) بیشترین نسبت و شبکه سی‌ان‌ان با ۹/۶ درصد (۱۲ آیتم خبری) کمترین نسبت را داشته است. از نظر عنصر خبری «کی»، شبکه پرس با ۲۳/۵۳ درصد (۸ آیتم خبری) بیشترین نسبت و شبکه بی‌بی‌سی با ۵/۸۸ درصد (۲ آیتم خبری) کمترین نسبت را داشته است. از نظر عنصر خبری «چه»، شبکه نیل با ۳۲/۴۱ درصد (۲۲۲ آیتم خبری) بیشترین نسبت و شبکه سی‌ان‌ان با ۱۲/۲۶ درصد (۸۴ آیتم خبری) کمترین نسبت را داشته است. از نظر عنصر خبری «چرا»، شبکه راشا با ۳۶ درصد (۹ آیتم خبری) بیشترین نسبت و شبکه نیل با ۸ درصد (۲ آیتم خبری) کمترین نسبت را داشته است. از نظر عنصر خبری چگونه، شبکه بی‌بی‌سی با ۲۱/۵۲ درصد (۱۷ آیتم خبری) بیشترین نسبت و شبکه الجزیره با ۶/۳۳ درصد (۵ آیتم خبری) کمترین نسبت را داشته است.

در ضمن با توجه به نسبت درصد عنصر خبری «که» بر عنصر خبری «چه»، شبکه‌های پرس، نیل و راشا به ترتیب بیشترین تأکید را بر عنصر خبری «که» (شخصیت‌مداری) نسبت به «چه» داشته‌اند و شبکه‌های بی‌بی‌سی و سی‌ان‌ان و الجزیره به ترتیب، کمترین تأکید را بر عنصر خبری «که» نسبت به «چه» داشته‌اند.

جدول ۲. بررسی رابطه میان شبکه‌های تلویزیونی و ارزش‌های خبری

جمع	پرس	فیل	الجزیره	راشا	سی‌ان‌ان	بی‌بی‌سی	ارزش خبری/شبکه تلویزیونی	
۵۳۲	۷۹	۲۰۹	۶۱	۴۶	۷۲	۶۵	فراوانی	برخورد+ شهرت+ درب‌گیری
۱۰۰	۱۴/۸۵	۳۹/۲۸	۱۱/۴۷	۸/۶۵	۱۳/۵۳	۱۲/۲۲	درصد سطری	
۲۴/۶	۲۳	۲۷/۱	۲۱/۶	۱۶/۱	۳۰/۵	۲۶/۴	درصد ستونی	
۱۳۱	۱۳	۴۰	۱۱	۱۹	۲۸	۲۰	فراوانی	عجیب+ شهرت+ درب‌گیری
۱۰۰	۹/۹۲	۳۰/۵۳	۸/۴	۱۴/۵	۲۱/۳۷	۱۵/۲۷	درصد سطری	
۶/۰۶	۳/۸	۵/۲	۳/۹	۶/۷	۱۱/۹	۸/۱	درصد ستونی	
۲۴	۴	۱۱	۲	۰	۴	۳	فراوانی	عجیب+ درب‌گیری
۱۰۰	۱۶/۶۷	۴۵/۸۳	۸/۳۳	۰	۱۶/۶۷	۱۲/۵	درصد سطری	
۱/۱۱	۱/۲	۱/۴	۰/۷	۰	۱/۷	۱/۲	درصد ستونی	
۲۰۱	۳۲	۷۳	۱۴	۳۲	۱۵	۳۵	فراوانی	شهرت+ درب‌گیری
۱۰۰	۱۵/۹۲	۳۶/۳۲	۶/۹۶	۱۵/۹۲	۷/۴۶	۱۷/۴۱	درصد سطری	
۹/۳	۹/۳	۹/۵	۵	۱۱/۲	۶/۴	۱۴/۲	درصد ستونی	
۳۹۷	۹۲	۱۲۶	۴۷	۶۴	۴۰	۲۸	فراوانی	درب‌گیری
۱۰۰	۲۳/۱۷	۳۱/۷۴	۱۱/۸۴	۱۶/۱۲	۱۰/۰۷	۷/۰۵	درصد سطری	
۱۸/۳۶	۲۶/۸	۱۶/۴	۱۶/۷	۲۲/۴	۱۶/۹	۱۱/۴	درصد ستونی	
۵۰۴	۱۵	۲۲۹	۶۵	۸۸	۵۰	۵۷	فراوانی	برخورد+ درب‌گیری
۱۰۰	۲/۹۸	۴۵/۴۴	۱۲/۸۹	۱۷/۴۶	۹/۹۲	۱۱/۳۱	درصد سطری	
۲۳/۳۱	۴/۴	۲۹/۷	۲۳	۳۰/۹	۲۱/۲	۲۳/۲	درصد ستونی	
۹۶	۹	۴۰	۲۸	۴	۷	۸	فراوانی	برخورد+ شهرت
۱۰۰	۹/۳۷	۴۱/۶۷	۲۹/۱۷	۴/۱۷	۷/۲۹	۸/۳۳	درصد سطری	
۴/۴۴	۲/۶	۵/۲	۹/۹	۱/۴	۳	۳/۳	درصد ستونی	
۱۴۰	۴۰	۳۰	۱۷	۲۶	۱۰	۱۷	فراوانی	عجیب
۱۰۰	۲۸/۵۷	۲۱/۴۳	۱۲/۱۴	۱۸/۵۷	۷/۱۴	۱۲/۱۴	درصد سطری	
۶/۴۷	۱۱/۷	۳/۹	۶	۹/۱	۴/۲	۶/۹	درصد ستونی	
۸۲	۵۶	۶	۵	۲	۷	۶	فراوانی	برخورد
۱۰۰	۶/۲۹	۷/۳۲	۶/۰۹	۲/۴۴	۸/۵۴	۷/۳۲	درصد سطری	
۳/۷۹	۱۶/۳	۰/۸	۱/۸	۰/۷	۳	۲/۴	درصد ستونی	
۴۰	۲	۴	۲۴	۳	۲	۵	فراوانی	عجیب+ شهرت
۱۰۰	۵	۱۰	۶۰	۷/۵	۵	۱۲/۵	درصد سطری	
۱/۸۵	۰/۶	۰/۵	۸/۵	۱/۱	۰/۸	۲	درصد ستونی	
۱۵	۱	۲	۸	۱	۱	۲	فراوانی	شهرت
۱۰۰	۶/۶۷	۱۳/۳۳	۵۲/۳۳	۶/۶۷	۶/۶۷	۱۳/۳۳	درصد سطری	
۰/۶۹	۰/۳	۰/۳	۲/۸	۰/۴	۰/۴	۰/۸	درصد ستونی	
۲۱۶۲	۳۴۳	۷۷۰	۲۸۲	۲۸۵	۲۳۶	۲۶۴	جمع	
۱۰۰	۱۵/۸۶	۳۵/۶۱	۱۳/۰۴	۱۳/۱۸	۱۰/۹۲	۱۱/۳۸	درصد سطری	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	درصد ستونی	

سطح معناداری	درجه آزادی	کای اسکوتر
۰/۰۰۰	۵۰	۴۴۸/۴۰۵

با توجه به مقدار کای اسکوتر برابر با ۴۴۸/۴۰۵ و درجه آزادی برابر با ۵۰ و sig برابر صفر، می‌توان گفت میان دو متغیر با ۹۹ درصد اطمینان رابطه معناداری وجود دارد. ارزش خبری «برخورد + شهرت + دربرگیری» در شبکه نیل با ۳۹/۲۸ درصد بیشترین نسبت و در شبکه راشا با ۸/۶۵ درصد کمترین درصد را داشته است. ارزش خبری «عجیب + شهرت + دربرگیری» در شبکه نیل با ۳۰/۵۳ درصد بیشترین نسبت و در شبکه الجزیره با ۸/۴ درصد کمترین نسبت را داشته است. ارزش خبری «عجیب + دربرگیری» در شبکه نیل با ۴۵/۸۳ درصد بیشترین نسبت و در شبکه راشا با صفر درصد کمترین نسبت را داشته است. ارزش خبری «شهرت + دربرگیری» در شبکه نیل با ۳۶/۳۲ درصد بیشترین نسبت و در سی‌ان‌ان با ۷/۴۶ درصد کمترین نسبت را داشته است. ارزش خبری «دربرگیری» در شبکه نیل با ۳۱/۷۴ درصد بیشترین نسبت و در شبکه بی‌بی‌سی با ۷/۰۵ درصد کمترین نسبت را داشته است. ارزش خبری «برخورد + دربرگیری» در شبکه نیل با ۴۵/۴۴ درصد بیشترین نسبت و در شبکه پرس با ۲/۹۸ درصد کمترین نسبت را داشته است. ارزش خبری «برخورد + شهرت» در شبکه نیل با ۴۱/۶۷ درصد بیشترین نسبت و در شبکه راشا با ۴/۱۷ درصد، کمترین درصد را داشته است. ارزش خبری «عجیب» در شبکه پرس با ۲۸/۵۷ درصد بیشترین نسبت و در شبکه سی‌ان‌ان با ۷/۱۴ درصد کمترین نسبت را داشته است. ارزش خبری «برخورد» در شبکه پرس با ۶۸/۲۹ درصد بیشترین نسبت و در شبکه راشا با ۲/۴۴ درصد کمترین نسبت را داشته است. ارزش خبری «عجیب + شهرت» در شبکه الجزیره با ۶۰ درصد بیشترین نسبت و در شبکه‌های سی‌ان‌ان، راشا و پرس با ۵ درصد کمترین درصد را داشته است. ارزش خبری شهرت در شبکه الجزیره با ۵۳/۳۳ درصد بیشترین نسبت و در شبکه‌های سی‌ان‌ان، راشا و پرس با ۶/۶۷ درصد کمترین نسبت را داشته است.

لازم به توجه است که برنامه‌های خبری شبکه نیل نسبت سایر شبکه‌ها طولانی‌تر بوده است (از ۲۱۶۲ آیتم خبری مورد بررسی، ۳۵/۶۲٪ متعلق به نیل، ۱۵/۸۶٪ از پرس،

۱۳/۱۸٪ از راشا، ۱۳/۰۴ از الجزیره، ۱۱/۳۸٪ از سی‌ان‌ان، ۱۰/۹۲٪ از بی‌بی‌سی بوده‌اند). می‌توان گفت این امر یکی از دلایل بیشتری بودن درصد بیشتر ارزش‌های خبری در شبکه نیل بوده است.

جدول شماره ۳. همبستگی میان ارزش‌های خبری به‌کاررفته در شبکه‌های مورد بررسی

بی‌بی‌سی	سی‌ان‌ان	راشا	الجزیره	نیل	پرس
۱	۰/۹۸۲**	۰/۸۹۷**	۰/۹۸۰**	۰/۶۳۰**	۰/۹۶۵**
۰/۹۸۲**	۱	۰/۸۶۹**	۰/۹۶۵**	۰/۵۶۴**	۰/۹۵۷**
۰/۸۹۷**	۰/۸۶۹**	۱	۰/۹۰۵**	۰/۷۱۲**	۰/۹۱۳**
۰/۹۸۰**	۰/۹۶۵**	۰/۹۰۵**	۱	۰/۷۷۱**	۰/۹۷۳**
۰/۶۳۰**	۰/۵۶۴**	۰/۷۱۲**	۰/۷۷۱**	۱	۰/۸۶۵**
۰/۹۶۵**	۰/۹۵۷**	۰/۹۱۳**	۰/۹۷۳**	۰/۸۶۵**	۱

- مقصود از * معنادار بودن ضریب همبستگی در سطح خطای یک درصد است.

در اینجا هر شبکه با توجه به تعداد ارزش‌های خبری که در مطالب خبری آن به کار رفته، به صورت یک متغیر رتبه‌ای درآمده است. از نظر ارزش‌های خبری به‌کاررفته شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی بیشترین ضریب همبستگی را با شبکه تلویزیونی سی‌ان‌ان و کمترین ضریب همبستگی را با شبکه تلویزیونی نیل دارد. شبکه تلویزیونی سی‌ان‌ان بیشترین ضریب همبستگی را با شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی دارد و کمترین ضریب همبستگی را با شبکه تلویزیونی نیل دارد. شبکه تلویزیونی راشا بیشترین ضریب همبستگی را با شبکه تلویزیونی پرس داشته و کمترین ضریب همبستگی را با شبکه نیل داشته است. شبکه تلویزیونی الجزیره بیشترین ضریب همبستگی را با شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی داشته و کمترین ضریب همبستگی را با شبکه نیل بیشترین ضریب همبستگی را با پرس و کمترین ضریب همبستگی را با شبکه سی‌ان‌ان داشته است. شبکه تلویزیونی پرس بیشترین ضریب همبستگی را با شبکه الجزیره و کمترین ضریب همبستگی را با شبکه نیل داشته است. به نظر می‌رسد علت بالا بودن ضریب همبستگی شبکه‌های تلویزیونی کشورهای اسلامی با کشورهای غربی،

تبعیت روزنامه‌نگاران تلویزیونی این کشورها از متون روزنامه‌نگاری آکادمیک غربی باشد. در ضمن توجه به این نکته ضروری است که شبکه الجزیره در واقع بر اساس الگوی بی‌بی‌سی تأسیس شده و شبکه‌های پرس جمهوری اسلامی ایران، از شبکه الجزیره الگو گرفته است.

جدول ۴. رابطه میان نام شبکه تلویزیونی و شکل خبر

شکل خبر / شبکه تلویزیونی	بی‌بی‌سی	سی‌ان‌ان	راشا	الجزیره	نیل	پرس	جمع
فراوانی	۱۱۰	۱۱۳	۱۵۷	۱۲۹	۴۹۵	۱۹۲	۱۱۹۶
درصد سطری	۹/۲	۹/۴	۱۳/۱	۱۰/۸	۴۱/۴	۱۶/۱	۱۰۰
درصد ستونی	۴۴/۷	۴۷/۹	۵۵/۱	۴۵/۷	۶۴/۳	۵۶	۵۵/۳۲
فراوانی	۱۳۶	۱۲۳	۱۲۸	۱۵۳	۲۷۵	۱۵۱	۹۶۶
درصد سطری	۱۴/۱	۱۲/۷	۱۳/۳	۱۵/۸	۲۸/۵	۱۵/۶	۱۰۰
درصد ستونی	۵۵/۳	۵۲/۱	۴۴/۹	۵۴/۳	۳۵/۷	۴۴	۴۴/۶۸
جمع	۲۴۶	۲۳۶	۲۸۵	۲۸۲	۷۷۰	۳۴۳	۲۱۶۲
درصد سطری	۱۱/۴	۱۰/۹	۱۳/۲	۱۳/۰۴	۳۵/۶	۱۵/۸۶	۱۰۰
درصد ستونی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معناداری
۵۲/۰۴۴	۵	۰/۰۰۰

با توجه به مقدار کای اسکوتر برابر با ۵۲/۰۴۴ و درجه آزادی ۵، بین نام شبکه و شکل (فرم) خبر رابطه معناداری در سطح خطای ۱ درصد وجود دارد. شکل خبری ساده، بیشترین نسبت را با ۴۱/۴ درصد در شبکه نیل، و کمترین نسبت را با ۹/۲ درصد در شبکه بی‌بی‌سی داشته است. شکل خبری تلفیقی، بیشترین نسبت را با ۲۸/۵ درصد در شبکه نیل و کمترین نسبت را با ۱۲/۷ درصد در سی‌ان‌ان داشته است. در شبکه‌های تلویزیونی بی‌بی‌سی، سی‌ان‌ان و الجزیره، شکل تلفیقی بیش از شکل ساده به کار گرفته شده است و در مقابل، در شبکه‌های پرس، نیل و راشا شکل ساده بیش از شکل تلفیقی به کار رفته است.

جدول شماره ۵. بررسی رابطه میان سبک تنظیم خبر و شبکه‌های مورد بررسی

جمع	نیل	پرس	الجزیره	راشا	سی‌ان‌ان	بی‌بی‌سی	سبک تنظیم / شبکه	
							فراوانی	هرم وارونه
۱۵۱۳	۵۷۶	۲۳۶	۱۸۳	۲۰۰	۱۶۵	۱۵۳	فراوانی	هرم وارونه
۱۰۰	۱/۳۸	۶/۱۵	۱/۱۲	۲/۱۳	۹/۱۰	۱/۱۰	درصد سطری	
۷۰	۸/۷۴	۸/۶۸	۹/۶۴	۲/۷۰	۹/۶۹	۲/۶۲	درصد ستونی	
۶۴۹	۱۹۴	۱۰۷	۹۹	۸۵	۷۱	۹۳	فراوانی	تاریخ همراه لید
۱۰۰	۹/۲۹	۵/۱۶	۳/۱۵	۱/۱۳	۹/۱۰	۳/۱۴	درصد سطری	
۳۰	۲/۲۵	۲/۳۱	۱/۳۵	۸/۲۹	۱/۳۰	۸/۳۷	درصد ستونی	
۲۱۶۲	۷۷۰	۳۴۳	۲۸۲	۲۸۵	۲۳۶	۲۴۶	جمع	
۱۰۰	۶/۳۵	۹/۱۵	۱۳	۲/۱۳	۹/۱۰	۴/۱۱	درصد سطری	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	درصد ستونی	

سطح معناداری	درجه آزادی	کای اسکوتر
۰/۰۰۲	۵	۳۳۵/۱۹

با توجه به مقدار کای اسکوتر برابر با ۳۳۵/۱۹ و درجه آزادی ۵، می‌توان گفت میان دو متغیر در سطح خطای ۱ درصد رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین مطلب با سبک هرم وارونه با ۳۸/۱ درصد در شبکه نیل و کمترین آن با ۱۰/۱ درصد مربوط به بی‌بی‌سی بوده است. بیشترین مطلب با سبک تاریخی همراه بالید با ۲۹/۹ درصد مربوط به نیل کمترین آن با ۱۰/۹ درصد مربوط به سی‌ان‌ان بوده است.

جدول ۶. سنجش رابطه میان منطقه رویداد اخبار مورد بررسی شش شبکه با جهت گیری آن‌ها

منطقه رویداد/ جهت گیری	مثبت	خنثی	منفی	جمع
جهان اسلام	فراوانی	۱۹۹	۱۷	۲۲۳
	درصد سطری	۸۹/۲۴	۷/۶۲	۱۰۰
	درصد ستونی	۴/۴	۱۲/۰۶	۱۰/۳۱
خاورمیانه	فراوانی	۳۳۳	۶۰	۴۱۵
	درصد سطری	۸۰/۲۴	۱۴/۴۶	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۳/۸۴	۴۲/۵۵	۱۹/۲۰
آسیای غیر اسلامی	فراوانی	۲۴۲	۱۴	۲۷۳
	درصد سطری	۸۸/۶۴	۵/۱۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۰/۶۹	۹/۹۳	۱۲/۶۳
آفریقای غیر اسلامی	فراوانی	۱۱۲	۷	۱۲۲
	درصد سطری	۹۱/۸۰	۵/۷۴	۱۰۰
	درصد ستونی	۱/۸۹	۴/۹۶	۵/۶۴
آمریکای جنوبی	فراوانی	۸۵	۳	۸۸
	درصد سطری	۹۶/۵۹	۳/۴۱	۱۰۰
	درصد ستونی	۰	۲/۱۳	۴/۰۷
جهان غرب	فراوانی	۶۷۸	۳۰	۸۰۰
	درصد سطری	۸۴/۷۵	۳/۷۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۵۷/۸۶	۲۱/۲۸	۳۷
اروپای شرقی	فراوانی	۱۶۲	۷	۱۸۳
	درصد سطری	۸۸/۵۲	۳/۸۲	۱۰۰
	درصد ستونی	۸/۸۰	۴/۹۶	۸/۴۶
مورد ندارد	فراوانی	۵۱	۳	۵۸
	درصد سطری	۸۷/۹۳	۵/۱۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۲/۵۱	۲/۱۳	۲/۶۸
جمع	فراوانی	۱۸۶۲	۱۴۱	۲۱۶۲
	درصد ستونی	۷/۳۵	۶/۵۲	۱۰۰

کای اسکور	درجه آزادی	سطح معناداری
۸۹/۰۶۳	۱۴	۰/۰۰۰

لازم به تذکر است که این جدول رابطه میان منطقه رویداد کلیه اخبار این شش شبکه را با جهت گیری آن‌ها می‌سنجد. با توجه به مقدار کای اسکوئر برابر با $۸۹/۰۶۳$ و درجه آزادی برابر با ۱۴ و sig برابر صفر، می‌توان گفت میان دو متغیر با ۹۹ درصد اطمینان، رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین مطلب با جهت گیری منفی با $۴۲/۵۵\%$ مربوط به خاورمیانه و کمترین مطلب با جهت گیری منفی با $۲/۱۳\%$ مربوط به آمریکای جنوبی بوده است. بیشترین مطلب با جهت گیری خنثی با $۳۶/۴۱\%$ مربوط به جهان غرب و کمترین مطلب با جهت گیری خنثی با $۴/۵۶\%$ مربوط به آمریکای جنوبی بوده است. بیشترین مطلب با جهت گیری مثبت با $۵۷/۸۶\%$ مربوط به جهان غرب و کمترین مطلب با جهت گیری مثبت با ۰% مربوط به آمریکای جنوبی بوده است.

در ضمن، اخبار مربوط به جهان اسلام، خاورمیانه، آفریقای غیر اسلامی و آمریکای جنوبی جهت گیری منفی بیشتری نسبت به جهت گیری مثبت دارند.

لازم به ذکر است، مقصود از جهان اسلام تمامی کشورهای اسلامی به جز منطقه خاورمیانه است و آمریکای جنوبی کشورهای حوزه آمریکای مرکزی را هم در بر می‌گیرد و اروپای شرقی شامل روسیه و بلوک شرق می‌شود.

جدول ۷. بررسی رابطه میان شبکه‌های مورد بررسی و منطقه رویداد خیر

شبکه / محل رویداد	جهان اسلام	خاورمیانه	آسیا	آفریقا	آمریکای جنوبی	جهان غرب	اروپای شرقی	مورد ندارد	جمع		
فراوانی	۲۷	۲۸	۲۹	۲۱	۱۸	۱۱۶	۷	۰	۲۴۶	آسیا	فراوانی
درصد سطری	۱۰/۹۷	۱۱/۳۸	۱۱/۷۹	۸/۵۴	۷/۳۲	۴۷/۱۵	۲/۸۴	۰	۱۰۰		درصد ستونی
درصد ستونی	۱۲/۱۱	۶/۷۵	۱۰/۶۲	۱۷/۲۱	۲۰/۴۵	۱۴/۵۰	۳/۸۲	۰	۱۱/۳۸		فراوانی
فراوانی	۲۷	۴۲	۲۸	۱۷	۱۵	۱۰۱	۲	۴	۲۳۶	آسیا	فراوانی
درصد سطری	۱۱/۴۴	۱۷/۸۰	۱۱/۸۶	۷/۲۰	۶/۳۵	۴۲/۸۰	۰/۸۵	۱/۶۹	۱۰۰		درصد ستونی
درصد ستونی	۱۲/۱۱	۱۰/۱۲	۱۰/۲۶	۱۳/۹۳	۱۷/۰۴	۱۲/۳۳	۱/۰۹	۶/۹۰	۱۰۰/۹۱		فراوانی
فراوانی	۱۸	۳۰	۱۹	۹	۸	۷۰	۱۲۹	۲	۲۸۵	آسیا	فراوانی
درصد سطری	۶/۳۱	۱۰/۵۳	۶/۶۷	۳/۱۶	۲/۸۱	۲۴/۵۶	۴۵/۲۶	۰/۷۰	۱۰۰		درصد ستونی
درصد ستونی	۸/۰۷	۷/۲۳	۶/۹۶	۷/۳۸	۹/۰۹	۸/۷۵	۷۰/۴۹	۳/۴۵	۱۳/۱۸		فراوانی
فراوانی	۳۹	۳۴	۳۶	۳۳	۱۵	۱۰۹	۱۲	۴	۲۸۲	آسیا	فراوانی
درصد سطری	۱۳/۸۳	۱۲/۰۶	۱۲/۷۶	۱۱/۷۰	۵/۳۲	۳۸/۶۵	۴/۲۵	۱/۴۲	۱۰۰		درصد ستونی
درصد ستونی	۱۷/۴۹	۸/۱۹	۱۳/۱۹	۲۷/۰۵	۱۷/۰۴	۱۳/۱۲	۶/۵۶	۶/۹۰	۱۳/۰۴		فراوانی
فراوانی	۶۳	۲۰۴	۱۲۸	۲۷	۲۶	۲۶۷	۲۵	۳۰	۷۷۰	آسیا	فراوانی
درصد سطری	۸/۱۸	۲۶/۴۹	۱۶/۶۲	۳/۵۱	۳/۳۸	۳۴/۶۷	۳/۲۵	۳/۹۰	۱۰۰		درصد ستونی
درصد ستونی	۲۸/۲۵	۴۹/۱۶	۴۶/۸۹	۲۲/۱۳	۲۹/۵۵	۳۳/۳۷	۱۳/۶۶	۵۱/۷۲	۳۵/۶۲		فراوانی
فراوانی	۴۹	۷۷	۳۳	۱۵	۶	۱۳۷	۸	۱۸	۳۴۳	آسیا	فراوانی
درصد سطری	۱۴/۲۸	۲۲/۴۵	۹/۶۲	۴/۳۷	۱/۷۵	۳۹/۹۴	۲/۳۳	۵/۲۵	۱۰۰		درصد ستونی
درصد ستونی	۲۱/۹۷	۱۸/۵۵	۱۲/۰۸	۱۲/۲۹	۶/۸۲	۱۷/۱۲	۴/۳۷	۳۱/۰۳	۱۵/۸۶		جمع
جمع	۲۲۳	۴۱۵	۲۷۳	۱۲۲	۸۸	۸۰۰	۱۸۳	۵۸	۲۱۶۲	درصد سطری	۱۰۰
درصد سطری	۱۰/۳۱	۱۹/۱۹	۱۲/۶۳	۵/۶۴	۴/۰۷	۳۷	۸/۴۶	۲/۶۸	۱۰۰	درصد ستونی	۱۰۰
درصد ستونی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰		

کای اسکور	درجه آزادی	سطح معناداری
۷۰۷/۲۳۷	۳۵	۰/۰۰۰

با توجه به مقدار کای اسکوتر با $707/237$ و درجه آزادی برابر با ۳۵ و sig برابر صفر، می‌توان گفت میان دو متغیر در سطح خطای ۰/۵٪، رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین مطالب جهان اسلام با $28/25$ درصد در شبکه نیل و کمترین با $8/07$ درصد در شبکه راشا ارائه شده‌اند. بیشترین مطالب خاورمیانه با $49/16$ درصد در شبکه نیل و کمترین با $6/75$ درصد در شبکه بی‌بی‌سی ارائه شده‌اند. بیشترین مطالب آسیا با $46/89$ درصد در شبکه نیل و کمترین با $6/96$ درصد در شبکه راشا ارائه شده‌اند. بیشترین مطالب آفریقا با $27/05$ درصد در شبکه الجزیره و کمترین با $7/38$ درصد در شبکه راشا ارائه شده‌اند و بیشترین مطالب آمریکای جنوبی با $29/55$ درصد در شبکه نیل و کمترین با $6/82$ درصد در شبکه پرس ارائه شده‌اند. بیشترین مطالب جهان غرب با $33/37$ درصد در شبکه نیل و کمترین با $8/75$ درصد در شبکه راشا ارائه شده‌اند. بیشترین مطالب اروپای شرقی با $70/49$ ٪ درصد در شبکه راشا و کمترین با $1/09$ درصد در سی‌ان‌ان ارائه شده‌اند. در شبکه بی‌بی‌سی، جهان غرب (آمریکا، اروپای غربی، کانادا، استرالیا) با $47/15$ ٪ بیشترین درصد و اروپای شرقی با $2/84$ ٪ کمترین درصد را به خود اختصاص داده است. در شبکه سی‌ان‌ان، جهان غرب با $42/8$ ٪ بیشترین درصد و اروپای شرقی با $0/85$ ٪ کمترین درصد را به خود اختصاص داده است. در شبکه راشا، اروپای شرقی با $45/26$ ٪ بیشترین درصد و آمریکای جنوبی با $2/81$ ٪ کمترین درصد را به خود اختصاص داده است. در شبکه الجزیره، جهان غرب با $38/65$ ٪ بیشترین درصد و آمریکای جنوبی با $5/32$ ٪ کمترین درصد را به خود اختصاص داده است. در شبکه نیل، جهان غرب با $34/67$ ٪ بیشترین درصد و اروپای شرقی با $3/25$ درصد کمترین درصد را به خود اختصاص داده است. در شبکه پرس، جهان غرب با $39/94$ ٪ بیشترین درصد و اروپای شرقی با $2/33$ ٪ کمترین درصد را به خود اختصاص داده است. با توجه به نتایج رابطه میان منطقه رویداد و شبکه‌های تلویزیونی مورد بررسی، می‌توان گفت که سی‌ان‌ان و بی‌بی‌سی شبکه‌های بین‌المللی و پرس و الجزیره شبکه‌های برون‌مرزی هستند و شبکه‌های نیل و راشا شبکه‌هایی منطقه‌ای هستند.

۴-۱. بررسی رابطه میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه بی‌بی‌سی

با توجه به مقدار کای اسکوئر برابر با $27/25$ و درجه آزادی برابر با ۴ و سطح معناداری برابر با صفر، می‌توان گفت که میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه بی‌بی‌سی در سطح خطای یک درصد رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین اخبار مثبت با $64/63$ مربوط به جهان غرب و کمترین اخبار مثبت با $9/09$ درصد مربوط به آسیا-آفریقا-آمریکای جنوبی بوده است. بیشترین اخبار خنثی با $47/62$ درصد مربوط به جهان غرب و کمترین اخبار خنثی با $1/9$ درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار منفی با $14/57$ درصد مربوط به جهان اسلام و کمترین اخبار منفی با صفر درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین درصد اخبار مربوط به جهان اسلام با 80 درصد، اخبار با جهت‌گیری خنثی بوده‌اند و کمترین درصد با $5/45$ درصد، اخبار با جهت‌گیری مثبت بوده‌اند. بیشترین درصد اخبار مربوط به آسیا-آفریقا و آمریکای جنوبی با $18/91$ درصد، اخبار با جهت‌گیری خنثی بوده‌اند و کمترین درصد با $94/2$ درصد، اخبار مثبت بوده‌اند. بیشترین درصد اخبار مربوط به جهان غرب با $2/86$ درصد، اخبار با جهت‌گیری خنثی بوده‌اند و کمترین با $1/72$ درصد، اخبار با جهت‌گیری منفی بوده‌اند. بیشترین درصد اخبار مربوط به اروپای شرقی با $14/57$ درصد، اخبار با جهت‌گیری خنثی بوده‌اند و کمترین درصد، صفر درصد اخبار با جهت‌گیری منفی بوده‌اند. لازم به توجه است که مقصود از مقوله جهان اسلام، آسیای اسلامی-آفریقای اسلامی و اروپای شرقی اسلامی است. مقصود از مقوله آسیا-آفریقا-آمریکای جنوبی، آسیای غیراسلامی-آفریقای غیراسلامی-آمریکای جنوبی-آمریکای مرکزی است. مقصود از جهان غرب، آمریکای شمالی-اروپای غربی-استرالیا و نیوزیلند است. مقصود از اروپای شرقی، روسیه و اروپای شرقی غیراسلامی است. جداول ادغام‌نشده در قسمت ضمیمه ارائه شده‌اند.

۴-۲. بررسی رابطه میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه سی‌ان‌ان

با توجه به مقدار کای اسکوئر برابر با $39/23$ و درجه آزادی برابر با ۴ و سطح معناداری برابر با صفر، می‌توان گفت که میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه

سی‌ان‌ان رابطه معناداری در سطح خطای یک درصد وجود دارد. بیشترین اخبار با جهت‌گیری مثبت با ۸۱/۸۱ درصد، مربوط به جهان غرب و کمترین اخبار با صفر درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار با جهت‌گیری خنثی با ۴۲/۴ درصد مربوط به جهان غرب و کمترین آن با ۱/۰۵ درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار با جهت‌گیری منفی با ۵۷/۸۹ درصد مربوط به جهان اسلام و کمترین آن با صفر درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار مربوط به جهان اسلام با ۸۱/۱۶ درصد، اخبار خنثی بوده است و کمترین اخبار با ۲/۸۹ درصد مربوط به اخبار مثبت بوده است. بیشترین اخبار مربوط به آسیا- آفریقا- آمریکای جنوبی با ۸۸/۶۶ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۳/۳۳ درصد، اخبار مثبت بوده است. بیشترین اخبار مربوط به جهان غرب با ۸۰/۱۹ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۱/۹۸ درصد، اخبار منفی بوده است. بیشترین اخبار مربوط به اروپای شرقی با ۱۰۰ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با صفر درصد اخبار منفی و مثبت بوده‌اند.

۳-۴. بررسی رابطه میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه الجزیره

با توجه به مقدار کای اسکوئر برابر با ۱۱/۲۵ و درجه آزادی برابر با ۴ و سطح معناداری برابر با ۰/۰۵، می‌توان گفت میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه الجزیره رابطه معناداری در سطح خطای ۵ درصد وجود دارد. با توجه به اینکه بیش از ۲۵ درصد خانه‌های جدول فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ دارند و ادغام نیز ممکن نیست، نمی‌توان اعداد داخل جدول را توصیف کرد. بیشترین اخبار با ۳۹/۲۱ درصد، مربوط به جهان غرب و کمترین آن با ۴/۳۲ درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار با ۹۳/۵۲ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۳/۲۴ درصد، مربوط به اخبار منفی و مثبت بوده است.

۴-۴. بررسی رابطه میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه تلویزیونی نیل اینترنشنال

با توجه به مقدار کای اسکوئر برابر با ۲۲/۳۵ و درجه آزادی برابر با ۴ و سطح معناداری برابر با صفر، می‌توان گفت که میان جهت‌گیری و منطقه رویداد در شبکه نیل رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین اخبار مثبت با ۵۹/۴۶ درصد مربوط به جهان غرب و

کمترین آن با صفر درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار منفی با ۳۵/۶۷ درصد مربوط به جهان غرب و کمترین آن با ۳/۲۸ درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است.

بیشترین اخبار منفی با ۶۰/۶ درصد مربوط به جهان اسلام و کمترین آن با ۹/۰۹ درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار جهان اسلام با ۸۸/۳۹ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۴/۱۲ درصد، اخبار مثبت بوده است. بیشترین اخبار آسیا-آفریقا-آمریکای جنوبی با ۹۵/۵۸ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۲/۲۱ درصد، اخبار مثبت و منفی بوده است. بیشترین اخبار جهان غرب با ۸۹/۹۵ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۲/۲۵ درصد، اخبار منفی بوده است. بیشترین اخبار اروپای شرقی با ۸۸ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با صفر درصد، اخبار مثبت بوده است.

۴-۵. بررسی رابطه میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه تلویزیونی پرس

با توجه به مقدار کای اسکوتر برابر با ۱۵/۶۷ و درجه آزادی برابر با ۴ و سطح معناداری برابر با صفر، می‌توان گفت که میان منطقه رویداد و جهت‌گیری در شبکه تلویزیونی پرس در سطح خطای یک درصد رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین اخبار مثبت با ۶۸/۵۷ درصد مربوط به جهان غرب و کمترین آن با صفر درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار خنثی با ۳۹/۵۹ درصد مربوط به جهان اسلام و کمترین آن با ۳/۲۶ درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار منفی با ۵۱/۱۱ درصد مربوط به جهان اسلام و جهان غرب و کمترین آن با صفر درصد مربوط به اروپای شرقی بوده است. بیشترین اخبار جهان اسلام با ۷۶/۹۸ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۴/۷۶ درصد، اخبار مثبت بوده است. بیشترین اخبار آسیا-آفریقا-آمریکای جنوبی با ۷۹/۶۳ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۹/۲۶ درصد، اخبار مثبت بوده است. بیشترین اخبار جهان غرب با ۷۰/۸ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با ۱۱/۶۸ درصد، اخبار منفی بوده است. بیشترین اخبار اروپای شرقی با ۱۰۰ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با صفر درصد اخبار مثبت و منفی بوده است.

۴-۶. بررسی رابطه میان منطقه رویداد و جهت گیری در شبکه راشا

با توجه به مقدار کای اسکوئر برابر با $۱۸/۶۹$ و درجه آزادی با ۴ و سطح معناداری برابر با صفر، می توان گفت بین منطقه رویداد و جهت گیری در شبکه راشا در سطح خطای یک درصد رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین اخبار مثبت با $۳۶/۶۶$ درصد مربوط به اروپای شرقی و کمترین آن با ۱۰ درصد مربوط به جهان اسلام بوده است. بیشترین اخبار خنثی با $۴۸/۵۱$ درصد مربوط به اروپای شرقی و کمترین آن با $۱۱/۹۱$ درصد مربوط به آسیا- آفریقا- آمریکای جنوبی بوده است. بیشترین اخبار منفی با ۵۰ درصد مربوط به جهان اسلام و کمترین آن با $۱۱/۱۱$ درصد مربوط به آسیا- آفریقا- آمریکای جنوبی بوده است. بیشترین اخبار جهان اسلام با ۷۵ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با $۶/۲۵$ درصد، اخبار مثبت بوده اند. بیشترین اخبار جهان غرب با $۸۱/۴۳$ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با $۴/۲۸$ درصد اخبار منفی بوده اند. بیشترین اخبار آسیا- آفریقا- آمریکای جنوبی با $۷۷/۷۸$ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با $۵/۵۵$ درصد، اخبار منفی بوده است. بیشترین اخبار اروپای شرقی با $۸۸/۳۷$ درصد، اخبار خنثی و کمترین آن با $۳/۱$ درصد، اخبار منفی بوده است.

Archive

جدول شماره ۸. بررسی رابطه میان شبکه‌های تلویزیونی و موضوع خبر

شبکه / موضوع خبر	سیاست	اقتصاد	هنر و فرهنگ	جامعه	علم و فناوری	ورزش	سایر	جمع
شبکه ۱	فراوانی	۹۷	۳۳	۱۲	۴۹	۷	۷	۲۴۶
	درصد سطری	۳۹/۴۳	۱۳/۴۱	۴/۸۸	۱۹/۹۲	۲/۸۴	۱۶/۶۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۱/۵۷	۸/۳۳	۱۶/۴۴	۱۴/۶۷	۹/۰۹	۱۰/۲۵	۱۱/۳۸
شبکه ۲	فراوانی	۹۹	۲۹	۱۵	۴۶	۳	۱۵	۲۳۶
	درصد سطری	۴۱/۹۵	۱۲/۲۹	۶/۳۵	۱۹/۴۹	۱/۲۷	۱۲/۲۹	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۱/۸۱	۷/۳۲	۲۰/۵۴	۱۳/۷۷	۳/۹۰	۷/۲۵	۱۰/۹۱
رستا	فراوانی	۱۰۰	۷۱	۷	۵۲	۲۲	۳	۲۸۵
	درصد سطری	۳۵/۰۹	۲۴/۹۱	۲/۴۶	۱۸/۲۴	۷/۷۲	۱۰/۵۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۱/۹۳	۱۷/۹۳	۹/۵۹	۱۵/۵۷	۲۸/۵۷	۷/۵۰	۱۳/۱۸
الجزیره	فراوانی	۱۱۶	۱۸	۴	۴۹	۱۴	۷۸	۲۸۲
	درصد سطری	۴۱/۱۳	۶/۳۸	۱/۴۲	۱۷/۳۷	۴/۹۶	۲۷/۶۷	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۳/۸۴	۴/۵۴	۵/۴۸	۱۴/۶۷	۱۸/۱۸	۱۹/۵۰	۱۳/۰۴
تله ۱	فراوانی	۲۷۶	۱۹۸	۲۰	۶۳	۱۰	۱۹۲	۷۷۰
	درصد سطری	۳۵/۸۴	۲۵/۷۱	۲/۶۰	۸/۱۸	۱/۳۰	۲۴/۹۳	۱۰۰
	درصد ستونی	۳۲/۹۴	۵۰	۲۷/۴۰	۱۸/۸۶	۱۲/۹۸	۴۸	۳۵/۶۲
تله ۲	فراوانی	۱۵۰	۴۷	۱۵	۷۵	۲۱	۳۰	۳۴۳
	درصد سطری	۴۳/۷۳	۱۳/۷۰	۴/۳۷	۲۱/۸۶	۶/۱۲	۸/۷۵	۱۰۰
	درصد ستونی	۱۷/۹۰	۱۱/۸۷	۲۰/۵۵	۲۲/۴۵	۲۷/۲۷	۷/۵۰	۱۵/۸۶
جمع								
درصد سطری	۳۸/۷۶	۱۸/۳۲	۳/۳۸	۱۵/۴۵	۳/۵۶	۱۸/۵۰	۲/۰۳	۱۰۰
درصد ستونی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

کای اسکور	درجه آزادی	سطح معناداری
۲۵۳/۷۸	۳۰	۰/۰۰۰

با توجه به مقدار کای اسکوتر برابر با $253/78$ و درجه آزادی برابر با 30 و sig برابر صفر، می‌توان گفت میان دو متغیر در سطح اطمینان 99 درصد، رابطه معناداری وجود دارد.

بیشترین اخبار سیاست با $32/94$ درصد مربوط به شبکه نیل و کمترین آن با $11/57$ درصد مربوط به شبکه بی‌بی‌سی بوده است. بیشترین اخبار اقتصاد با 50 درصد مربوط به شبکه نیل و کمترین آن با $4/54$ درصد مربوط به الجزیره بوده است. بیشترین اخبار هنر و فرهنگ با $27/4$ درصد مربوط به نیل و کمترین آن با $5/48$ درصد مربوط به شبکه الجزیره بوده است و بیشترین اخبار جامعه با $22/45$ درصد مربوط به شبکه پرس و کمترین آن با $13/77$ درصد مربوط به سی‌ان‌ان بوده است. بیشترین اخبار علم و فناوری با $28/57$ درصد مربوط به شبکه راشا و کمترین آن با $3/9$ درصد مربوط به سی‌ان‌ان بوده است. بیشترین اخبار ورزشی با 48 درصد مربوط به نیل و کمترین آن با $7/25$ درصد مربوط به سی‌ان‌ان بوده است.

می‌توان گفت سه موضوع برجسته به ترتیب اهمیت در این شبکه‌های مورد بررسی عبارت‌اند از: بی‌بی‌سی (سیاست، جامعه و ورزش)، سی‌ان‌ان (سیاست، جامعه، اقتصاد و ورزش)، راشا (سیاست، اقتصاد و جامعه)، الجزیره (سیاست، ورزش و جامعه)، نیل (سیاست، اقتصاد و ورزش)، پرس (سیاست، جامعه و اقتصاد).

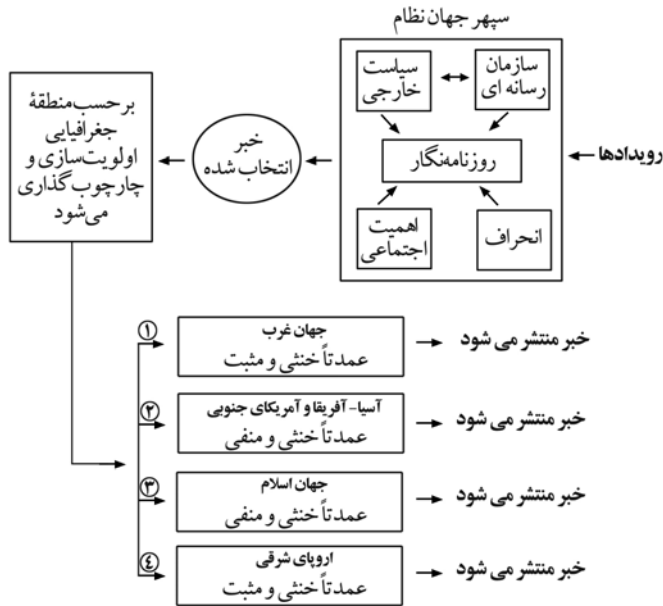
۴-۷. تحلیل ضرایب تعیین

با توجه به مقادیر ضرایب تعیین به دست آمده ($10/9$ درصد برای بی‌بی‌سی، $5/3$ درصد برای سی‌ان‌ان، $7/2$ درصد برای راشا، $19/2$ برای الجزیره، $15/3$ برای نیل و $10/4$ برای پرس تی‌وی)، می‌توان گفت که ارزش‌های خبری (انحراف و اهمیت اجتماعی) نقش اندکی در تبیین برجستگی قطعه‌های خبری دارند؛ لذا فرضیه اصلی تحقیق رد می‌شود. لازم به توجه است که این امر کاملاً مشابه با یافته تحقیق شومیکر و کوهن در خصوص ارزش‌های خبری و برجستگی قطعه‌های خبری است که در قسمت پیشینه تحقیق به آن اشاره شد. این یافته‌ها حاکی از آن است که برجستگی قطعه‌های خبری را نه تنها در ارزش‌های خبری باید جستجو کرد بلکه باید به عواملی چون صافی‌های خبری،

سیاست خارجی کشور که رسانه خبری در آن عمل می‌کند، رویه‌های حرفه‌ای روزنامه‌نگاری و... توجه کرد. لازم به ذکر است که برجستگی خبر از حاصل ضرب مدت زمان پخش خبر در رتبه جایگاه قطعه خبری در پخش به دست آمده است.

نتیجه‌گیری

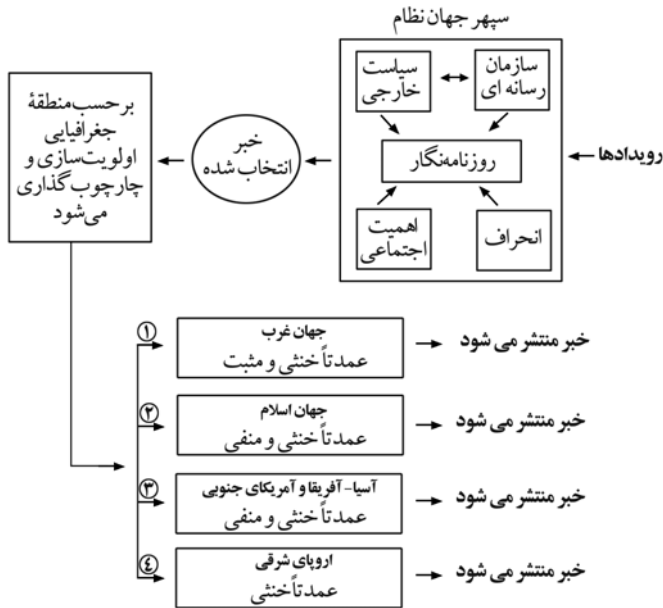
بر اساس یافته‌های تحقیق در شبکه اخبار جهانی بی‌بی‌سی (ورلد نیوز)، دو عامل انحراف و اهمیت اجتماعی در برجستگی مطالب خبری نقش اندکی دارند و لذا می‌توان گفت عوامل دیگری نظیر نقش سازمان‌های رسانه‌ای، سیاست خارجی دولت و روزنامه‌نگاران تلویزیونی در یک سپهر نظام جهان، نقش بیشتری در انتخاب و برجسته شدن مطالب خبری دارند. سپس اخبار بر اساس منطقه جغرافیایی، اولویت‌سازی می‌شوند و نور مثبت یا منفی (چارچوب‌سازی) بر آن‌ها تأیید می‌شود. بیشترین اخبار شبکه بی‌بی‌سی، مربوط به جهان غرب است و آن هم با چارچوب عمدتاً خنثی و مثبت و سپس، به ترتیب اخبار آسیا- آفریقا و آمریکای جنوبی (با چارچوب عمدتاً خنثی و منفی)، اخبار جهان اسلام (با چارچوب عمدتاً خنثی و منفی) و اخبار اروپای شرقی (عمدتاً خنثی و مثبت) بوده است. نتایج مهم حاصل‌آمده را می‌توان در نمودارهای زیر تلخیص و ارائه نمود:

نمودار شماره ۱. عوامل انحراف و اهمیت اجتماعی در شبکه «بی‌بی‌سی»

بر اساس یافته‌های تحقیق در شبکه بین‌المللی سی‌ان‌ان، دو عامل انحراف و اهمیت اجتماعی در برجستگی مطالب خبری نقش اندکی دارند و لذا می‌توان گفت عوامل دیگری نظیر نقش سازمان‌های رسانه‌ای، سیاست خارجی دولت و روزنامه‌نگاران تلویزیونی در یک سپهر نظام جهان، نقش بیشتری در انتخاب و برجسته شدن مطالب خبری دارند. سپس اخبار بر اساس منطقه جغرافیایی، اولویت‌سازی می‌شوند و نور مثبت یا منفی (چارچوب‌سازی) بر آن‌ها تابیده می‌شود.

بیشترین اخبار شبکه سی‌ان‌ان، مربوط به جهان غرب است (با چارچوب‌سازی عمدتاً خنثی و مثبت) و سپس به ترتیب اخبار آسیا-آفریقا و آمریکای جنوبی (با چارچوب عمدتاً خنثی و منفی)، اخبار جهان اسلام (چارچوب عمدتاً خنثی و منفی) و اخبار اروپای شرقی (عمدتاً خنثی) بوده است.

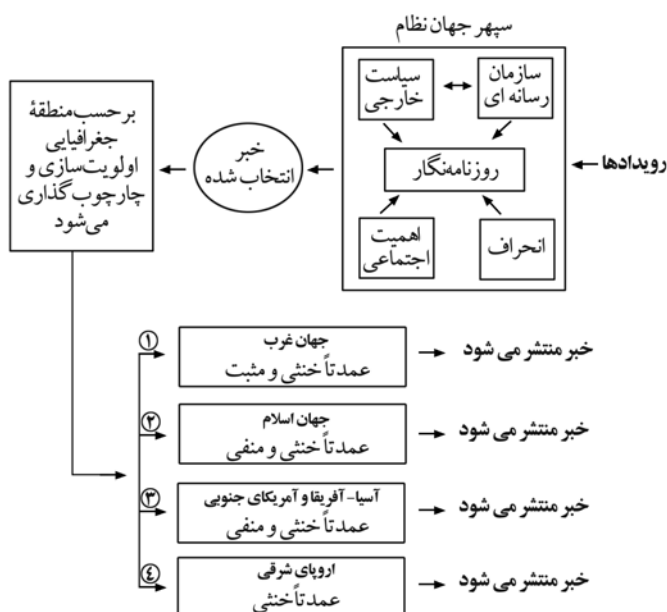
نمودار شماره ۲. عوامل انحراف و اهمیت اجتماعی در شبکه «سی‌ان‌ان»

نحوه پوشش خبری دو رسانه بین‌المللی سی‌ان‌ان و بی‌بی‌سی به‌ویژه در خصوص جهان غرب و جهان اسلام را با توجه به منافع کشورهای متبوعشان در کشورهای اسلامی و به‌ویژه در منطقه خاورمیانه قابل توجه است. با توجه به سپهر جهان نظام و تاکید بر نظریه اقتصاد سیاسی، دلیل این امر را باید در ساخت اقتصادی این رسانه‌ها و وابستگی محتوای ایدئولوژیک به زیربنای اقتصادی جستجو کرد. به نظر می‌رسد که هنوز انگاره‌سازی رسانه‌های غربی از اسلام و مسلمانان تغییر چندانی نیافته است، چارچوب‌هایی که در آن، مسلمانان به عنوان تهدید و خطر برای منافع غرب تعریف و توصیف می‌شوند. تروریسم و بنیادگرایی اسلامی، کلیشه‌های شمایل‌انگارانه اصلی هستند که توسط رسانه‌های غرب به کرات مورد استفاده قرار می‌گیرند. این دو کلیشه اسلام و مسلمانان را به‌عنوان تهدید ضد صلح، مردم‌سالاری، سکولاریسم و نوگرایی معرفی می‌کنند. به این نحو اسلام و همه ابعاد و جنبه‌های متنوع اسلام به یک نوع ذات شرارت بار و شیطانی و نامعقول تقلیل می‌یابد. البته باید توجه داشت که چارچوب‌گذاری منفی جهان اسلام، فرایندی را تشریح می‌کند که درست مشابه

صافی‌های خبری اتفاق می‌افتد، این فرایند چنان طبیعی کار می‌کنند که یک خبرنگار جوان غربی را پس از طی دوران رشد و بلوغ حرف‌هایی، عادت به دیدن حادثه خبری از لایه‌لایه‌های این صافی‌ها می‌دهد و در حقیقت تحصیلات دانشگاهی، نحوه خبرنگاری و تهیه گزارش از سویی و کسب تجربه و بلوغ خبرنگاری همانا یادگیری چگونگی استفاده از این دیدگاه خاص است. دیدگاهی که خبر را از زاویه منافع گروهی خاص می‌بیند. شبکه‌های بی‌بی‌سی و سی‌ان‌ان از نظر ارزش‌های خبری به‌کارگرفته دارای همبستگی بالایی هستند و می‌توان گفت این امر یکی از دلایل اصلی مشابهت نگاه آن‌ها به مناطق مختلف جغرافیایی است که به‌خوبی در الگوهای داده‌شده، مشهود است.

بر اساس یافته‌های تحقیق در شبکه پرس تی‌وی، دو عامل انحراف و اهمیت اجتماعی در برجستگی مطالب خبری نقش اندکی دارند و لذا می‌توان گفت عوامل دیگری نظیر نقش سازمان‌های رسانه‌ای، سیاست خارجی دولت و روزنامه‌نگاران تلویزیونی در یک سپهر نظام جهان، نقش بیشتری در انتخاب و برجسته شدن مطالب خبری دارند. سپس، اخبار بر اساس منطقه جغرافیایی، اولویت‌سازی می‌شوند و نور مثبت یا منفی (چارچوب‌سازی) بر آن‌ها تابیده می‌شود. بیشترین اخبار شبکه پرس، مربوط به جهان غرب (با چارچوب عمدتاً خنثی و مثبت) و سپس به ترتیب جهان اسلام (با چارچوب عمدتاً خنثی و منفی)، آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی (عمدتاً خنثی و منفی) و اروپای شرقی (عمدتاً خنثی) بوده است.

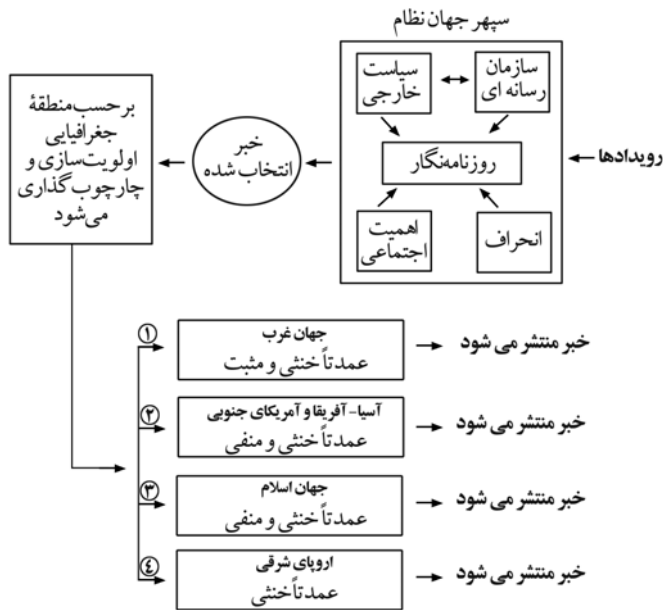

نمودار شماره ۳. عوامل انحراف و اهمیت اجتماعی در شبکه «پرس»

بر اساس یافته‌های تحقیق در شبکه الجزیره انگلیسی، دو عامل انحراف و اهمیت اجتماعی در برجستگی مطالب خبری نقش اندکی دارند و لذا می‌توان گفت عوامل دیگری نظیر نقش سازمان‌های رسانه‌ای، سیاست خارجی دولت و روزنامه‌نگاران تلویزیونی در یک سپهر نظام جهان، نقش بیشتری در انتخاب و برجسته شدن مطالب خبری دارند. سپس اخبار بر اساس منطقه جغرافیایی، اولویت‌سازی می‌شوند و نور مثبت یا منفی (چارچوب‌سازی) بر آن‌ها تاییده می‌شود.

بیشترین اخبار شبکه الجزیره مربوط به جهان غرب (با چارچوب عمدتاً خنثی و مثبت) و سپس آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی (عمدتاً خنثی و منفی)، جهان اسلام (عمدتاً خنثی و منفی) و اروپای شرقی (عمدتاً خنثی) بوده است.

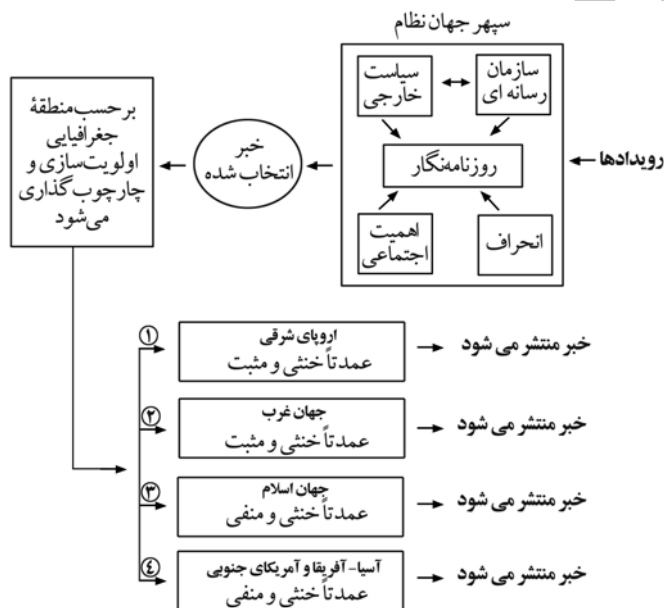
نمودار شماره ۴. عوامل انحراف و اهمیت اجتماعی در شبکه «الجزیره»

نحوه پوشش خبری دو رسانه برون‌مرزی پرس و الجزیره، به‌ویژه در خصوص جهان اسلام با توجه به سیاست خبری آن‌ها، قابل توجه است. الجزیره یک هدف روشن داشته است و آن هم شکستن استبداد خبری و خفقان حکمرانان عرب بوده است. در شبکه پرس، حمله به جهان عرب، حمله به نظم مستقر در این کشورها (مقصود دولت‌ها و نه ملت‌ها) است. یکی از مهم‌ترین اهداف شبکه‌های پرس و الجزیره، این است که نقش خبری خود را به عنوان رسانه‌های جنوب ایفا نمایند و به صداها و چشم‌اندازهای نادیده گرفته‌شده بخش بزرگی از جهان، توجه نمایند، اما اخبار جهان غرب در هر دوی این شبکه‌ها، اولویت نخست را به خود اختصاص داده است. همبستگی بالای ارزش‌های خبری به کار گرفته‌شده در این شبکه‌ها را می‌توان به این امر که الجزیره بر اساس الگوی بی‌بی‌سی به راه افتاد و بعدها پرس از الجزیره الگو گرفته است، نسبت داد.

بر اساس یافته‌های تحقیق در شبکه راشا، دو عامل انحراف و اهمیت اجتماعی در برجستگی مطالب خبری نقش اندکی دارند و لذا می‌توان گفت عوامل دیگری نظیر

نقش سازمان‌های رسانه‌ای، سیاست خارجی دولت و روزنامه‌نگاران تلویزیونی در یک سپهر نظام جهان، نقش بیشتری در انتخاب و برجسته شدن مطالب خبری دارند. سپس اخبار بر اساس منطقه جغرافیایی، اولویت‌سازی می‌شوند و نور مثبت یا منفی (چارچوب‌سازی) بر آن‌ها تابیده می‌شود.

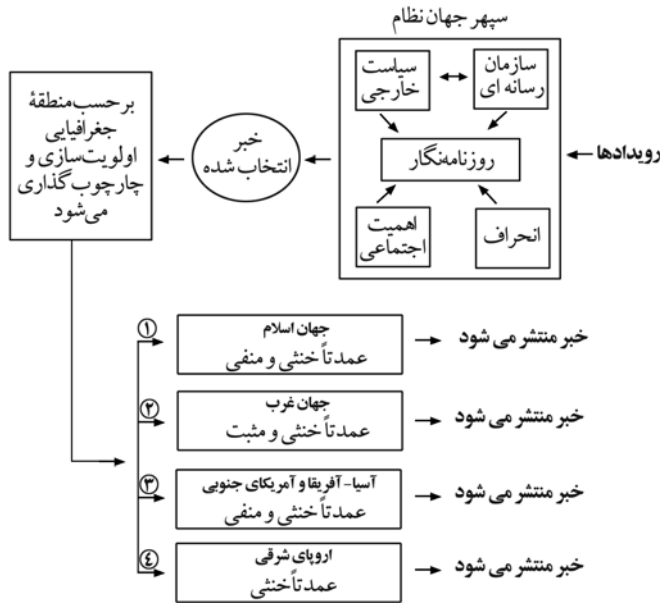
بیشترین اخبار شبکه راشا مربوط به اروپای شرقی (عمدتاً خنثی و مثبت) و سپس جهان غرب (عمدتاً خنثی و مثبت)، جهان اسلام (عمدتاً خنثی و منفی) و آسیا-آفریقا و آمریکای جنوبی (عمدتاً خنثی و مثبت) بوده است.

نمودار شماره ۵. عوامل انحراف و اهمیت اجتماعی در شبکه «راشا»

بر اساس یافته‌های تحقیق در شبکه بین‌المللی نیل (نیل ایترنشنال)، دو عامل انحراف و اهمیت اجتماعی در برجستگی مطالب خبری نقش اندکی دارند و لذا می‌توان گفت عوامل دیگری نظیر نقش سازمان‌های رسانه‌ای، سیاست خارجی دولت و روزنامه‌نگاران تلویزیونی در یک سپهر نظام جهان، نقش بیشتری در انتخاب و برجسته شدن مطالب خبری دارند. سپس اخبار بر اساس منطقه جغرافیایی، اولویت‌سازی می‌شوند و نور مثبت یا منفی (چارچوب‌سازی) بر آن‌ها

تأیید می‌شود. بیشترین اخبار شبکه نیل مربوط به جهان اسلام (عمدتاً خنثی و منفی) و سپس به ترتیب، جهان غرب (عمدتاً خنثی و مثبت)، آسیا-آفریقا و آمریکای جنوبی (متعادل) و اروپای شرقی (عمدتاً خنثی و منفی) بوده است.

نمودار شماره ۶. عوامل انحراف و اهمیت اجتماعی در شبکه «نیل»

در خصوص نحوه پوشش خبری دو شبکه منطقه‌ای راشا و نیل، می‌توان گفت که این شبکه‌ها با توجه به سیاست خبری خود به مناطق جغرافیایی خود (اروپای شرقی برای راشا و جهان عرب برای نیل) توجه کرده‌اند. می‌توان علت جهت‌گیری منفی شبکه راشا در خصوص جهان اسلام را تا حدودی ناشی از تضاد منافع روسیه با جهان اسلام (به ویژه در چین و داغستان و سابقاً افغانستان) دانست. باید به این موضوع توجه کرد که تمرکز عمده راشا بر روسیه و اروپای شرقی است و راشا ناگزیر در پوشش خبری مناطق دیگر از مؤسسه‌های خبری عمده غربی (رویترز، فرانس پرس و آسوشیتدپرس) بهره می‌جوید با در نظر گرفتن این نکته که خبرگزاری ایتارتاس بیشتر بر حوزه جغرافیایی اتحاد جماهیر شوروی سابق متمرکز است؛ جهت‌گیری منفی شبکه

نیل را هم می‌توان به عواملی نظیر سیاست خارجی دولت مصر و بهره‌گیری از آژانس‌های خبری عمده غربی، نسبت داد.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند که همچنان اخبار جهان غرب، سهم زیادی را در اخبار بین‌المللی کلیه شبکه‌های تلویزیونی که در این تحقیق بررسی گردیدند، دارند. می‌توان گفت که همچنان جریان یکسویه و نامتعادل اطلاعات برقرار است. اگر خبری هم از کشورهای جنوب منعکس شود، اخبار منفی آن‌هاست. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهند که رسانه‌های غربی و رسانه‌های جهان اسلام، جهان اسلام را منفی نشان داده‌اند. دلیل این امر را می‌توان به سیاست‌های خبری این شبکه‌ها و هم به عواملی نظیر هژمونی فرهنگی غرب و تبعیت روزنامه‌نگاران شبکه‌های تلویزیونی جهان اسلام، از متون و روش‌های روزنامه‌نگاری غربی و بهره‌گیری این شبکه‌ها از خبرگزاری‌های عمده غربی مربوط دانست. جامعه آماری تحقیق حاضر، شامل شش ماه (از ۳۰ می ۲۰۱۰ تا ۹ نوامبر ۲۰۱۰) بود، در ۱۸ دسامبر ۲۰۱۰ (یعنی یک ماه و نه روز، پس از پایان جامعه آماری) بهار عربی با قیام در تونس آغاز شد و به لیبی، مصر، یمن، بحرین، اردن، کویت و... سرایت کرد. می‌دانیم در مطالعات آینده‌پژوهی، توصیف دقیق و مشروح «روندهای» گذشته و تحلیل آن‌ها و تبیین «شرایط اولیه وضع موجود» مبنای پیش‌بینی و طراحی آینده قرار می‌گیرند. تشخیص «آن چه بود» و «آن چیست»، به‌عنوان زمینه‌ای برای حدس زدن پیرامون «آن چه خواهد بود»، «آن چه ممکن است باشد»، «آنچه می‌تواند باشد» یا «آن چه باید باشد»، مورد استفاده قرار گیرد (اسلاتر، ۱۳۸۶، ص ۳۷). با توجه به نظریه برجسته‌سازی، رسانه‌ها با برجسته کردن موضوعاتی می‌کوشند تا اولویت خود را به اولویت مخاطب تبدیل کنند و با تأثیر بر نگرش مخاطبان، رفتار آن‌ها را در جهت مورد نظر خود سوق دهند، با توجه به جهت‌گیری منفی همه شبکه‌های مورد بررسی در خصوص جهان اسلام، می‌توان یافته‌های این تحقیق را تصدیقی بر نظریه برجسته‌سازی دانست. به نظر می‌رسد تصویرسازی منفی وقایع جهان اسلام به‌ویژه در منطقه خاورمیانه، اذهان مردم جهان و از جمله این مناطق را بر ضرورت یک دگرگونی بنیادی آماده کرده است.

یادداشت‌ها

۱. نویسندگان از زحمات و مشاوره‌های ارزشمند دکتر علیرضا حسینی پاکدهی و دکتر سید محمد مهدی زاده قدردانی می‌کنند.

کتابنامه

- ایزدی، فؤاد و سقای بی‌ریا، حکیم (۱۳۸۷)، «تحلیل گفتمان سرمقاله‌های روزنامه‌های برجسته آمریکا درباره برنامه هسته‌ای ایران»، ترجمه سید جمال‌الدین اکبرزاده، فصلنامه رسانه، سال نوزدهم، شماره ۱، شماره پیاپی ۷۳، بهار.
- اسلاتر، ریچارد و همکاران (۱۳۸۶)، *نواندیشی برای هزاره نوین، مفاهیم، روش‌ها و ایده‌های آینده‌پژوهی، مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی*.
- ثابت سعیدی، شهرزاد (۱۳۸۷)، «بازتاب بین‌المللی اخبار دستگیری ملوانان انگلیسی، تحلیل محتوای خبر دستگیری ۱۵ ملوان انگلیسی در آب‌های خلیج فارس از شبکه‌های سی.ان.ان، بی.بی.سی، العالم و شبکه یک تلویزیون ایران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم ارتباطات، تهران: دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- حسن‌خانی، محمد (۱۳۸۴)، «دیپلماسی فرهنگی و جایگاه آن در سیاست خارجی»، *دوفصلنامه دانش سیاسی*، شماره دوم، پاییز و زمستان.
- دیرینگ و راجرز (۱۳۸۵)، *مبانی برجسته‌سازی رسانه‌ها*، ترجمه علی‌اصغر کیا و مهدی رشکیانی، تهران: انتشارات شرکت تعاونی سازمان معین ادارات.
- رایف، دانیل؛ لیس، استفن و فیکو، فریدریک جی (۱۳۸۱)، *تحلیل پیام‌های رسانه‌ای (کاربرد تحلیل محتوای کمی در تحقیق)*، ترجمه مهدخت بروجردی علوی، تهران: انتشارات سروش.
- سعید، ادوارد (۱۳۷۹) *اسلام رسانه‌ها*، ترجمه اکبر افسری، تهران: انتشارات توس.
- همو (۱۳۸۲)، *فرهنگ و امپریالیسم*، ترجمه اکبر افسری، تهران: انتشارات توس.
- سورین، ورنی جی و تانکارد، جیمز دبلیو (۱۳۸۱)، *نظریه‌های ارتباطات*، ترجمه علیرضا دهقان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- کیا، علی‌اصغر (۱۳۸۰)، *ارتباطات جمعی و روابط بین‌الملل*، تهران: انتشارات آن.

مک‌کوئیل، دنیس (۱۳۸۲)، *درآمدی بر نظریه ارتباطات جمعی*، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.

معمدث‌زاد، کاظم (۱۳۸۹)، *ارتباطات بین‌الملل*، تهران: مرکز تحقیقات رسانه‌ها، جلد اول.

ویلیامز، کوین (۱۳۸۶)، *درک تئوری رسانه*، ترجمه رحیم قاسمیان، تهران: نشر ساقی.

ویندال، سون، بنوسیگنایزر و جین اولسون (۱۳۷۶)، *کاربرد نظریه‌های ارتباطات*، ترجمه علیرضا دهقان، تهران: مرکز تحقیقات و مطالعات رسانه‌ها.

Bagdikian, Ben H. (1980), *Media monopoly*, Beacon Press

Cohen, Adoni Hanna and R. Bantz (1990), *Social conflict and television news*, Sage Publicatio

Hansen, Anders & others (1998), *Mass communication research methods*, Newyork: Pal Grave Macmilan,

Laswell, H. D. (1960), "The structure and function of communication in society", In *Mass Communications*, edited by W. Schramm Arabana: University of Illinois Press.

Lent, John A. (1977), "Foreign News in American Media", *Journal of Communication*, Vol.,27, Issue 1.

Mowlana, Hamid (1986), *Global Information and World communication*, publisher: Longman.

Serberny-Mohammadi, Annabelle (1984), "Results of international cooperation", *Journal of Communication*, 34 (1)

Shoemaker Pamela J and choen Akiba A. (2006), *News around the world*, Routledge.

Shomaker, P. J., L. H. Danielian and N. Brelinger (1991), "Deviant acts,risky business and US interests, the newsworthiness of world events", *Journalism quarterly*, 68 (4): 781-795

Vilanilam, J. V. (1989), *Reporting a revolution, the Iranian revolution and the NIICO Debate*, Sage Publication.

Wells, L. E. (1978), "Theories of deviance and self-cocept", *Social Psychology*, 41: 189-204.